

16de Aarg.

1885.

30te Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

15de August. — 15de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter

„For Hjemmet“

udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit.

Adresse: R. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Hegners Mobelmagazin

har et smukt Udvalg af alle Slags saavel elegante som simplere Mobler til Moblering af Stadsværelser, Dagligværelser og Soveværelser; elastiske Sengebunde, Rænestole, Gyngestole, Spiseborde med Indfudsplader, Centrumborde af nyeste Façon, Høsfilsten Borde, Spejle og ellers Alt, hvad man pleier at finde i en velforlynt Mobelhandel. Gode Varer til rimelige Priser. Afslæg mig et Besøg, førend du kober andetsteds.

Mine Mobelrum er et Kvartal Nordvest fra Milwaukee & St. Paul R. R. Depot.

Chs. Hegner.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker. Fordelagtigt bekjendt blandt Almenheden siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brandalarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

85 4 1 h p

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDICE,

Decorah, - - - Iowa.

F. J. O. Gremm.

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Streng, Sy-Maskiner, Olie, Naale etc.

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælge.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garanteres.

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

1 h

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

15de August 1885.

} 15de Hefte.

Fra Vestindien.

Da jeg første Gang besøgte Vestindien, syntes jeg, det var morsomt at besøge Sukkerplantagerne; thi man kunde der faa god Anledning til at sætte sig ind i, hvorledes man bar sig ad for at faa Sukker, Sirup og Rom ud af Sukkerrorene. Man havde simpelthen to store Stene af Udseende som Kvernstene, der laa ovenpaa hinanden, den underste laa fast, medens den øverste gik rundt, trukket af otte eller tolv Dyr. Rørene, der kan være flere Alen lange, blev hugget i Stykker og lagt imellem disse Stene. Under Stenene var der et stort Kar, hvis Bund var fuld af smaa Huller; det egentlige Sukker blev liggende i dette Kar, medens Siruppen randt lidt længere til et andet Kar med endnu mindre Huller, et Slags fint Sold, gennem hvilket Rommen eller Varmen kunde rinde ned i et tredje Kar. Nu derimod har man der som overalt faaet Maskineri og Dampf.

Sukkerplantagerne ligger ofte langt fra nærmeste Søhavn, og Sukkeret maa derfor kjøres med Dyr til Søen, hvor

det kan indstibes i Fartøier. Uagtet Engelskmændene har faaet alle Slags Maskiner til at valse Sukkerrorene, saa har de dog lidet eller ingen Erfaring i at bringe det frem paa en letvindt og hensigtsmæssig Maade. Saa snart Sukkeret er taalelig renset, bliver det spædet op i store Fustager, som veier fra 1000—1500 Pund, derpaa bliver to saadanne efter meget Arbejde rullet op paa en Vogn, som er saa tung og uhenigtsmæssig, at to almindelige Heste har nok med at trække den uden Væs; otte—tolv Dyr bliver derpaa spændt for og under Straal og Strig og mange grusomme Slag sættes Vognen i Bevægelse. Veie findes der ikke, saa at Hjulene paa mange Steder bliver siddende fast og maa ved Hjælp af Spager løstes op igjen.

Jeg har med Beundring iagttaget, hvorledes en Neger kan styre otte Dyr ved Hjælp af en Tromme og Svøbe. Mellem deres Horn ligger en tyk Stok, til hvilken Vognstangen er fæstet. Naar Dyrerne bliver trætte, lægger de sig uden videre ned og maa piftes op igjen; mange

af dem ere olme og gaar med Bind for Dinene. Naar de bliver altfor doovne og trætte, maa en Neger, isørt en ildrød Uldstjorte, løbe foran; de stæffels Dyr bliver derved rasende, og under forfærdelige Brøl slæber de alt, hvad de kan, for at indhente den røde Skiffelse. Negre benyttes altid som Rjorere, da de finder Fornøielse i dette, og en Neger med sine doovne, træge Dyr er ikke lidet fry.

Naar Sufferet sendes fra Vestindien, ser det ud som en sort blod Masse, og Sirup rinder ud af alle Staver. Et Pund Suffer er langt dyrere der end her, hvilket jeg har fundet meget rart, da der findes enkelte Plantager, hvor Sufferet bliver saavidt renset, at det sælges som almindeligt Pudder-suffer; det Suffer er langt sødere end det, man kjøber hertilands.

I den Tid arbejdede Negrene paa Plantagerne og havde i alle Fald sit daglige Brod, nu derimod gaar de og driver og lader sine Kvinder føde sig. For at faa Arbeidere, efterat Slaveriet var ophørt, maatte Engeltmændene hente Folk fra Egnen omkring Kalkutta, de saakaldte Kulier, som bliver leiede paa visse Aar for en bestemt Daglon. Saa snart Tiden er omme, kan de vende tilbage eller ogsaa forlange høiere Lon. De Fleste reiser hjem igjen, medens en Del nedsjætter sig som Rjømænd og viser sig at være meget dngtige som saadanne; man træffer ofte store Butikker i de engeltte Kolonier i Vestindien, som udelukkende eies af Kulier. De er meget penere end Negrene baade med Hensyn til Ansigtform og Legemsbygning; Alle ere mørkebrune med langt sort glindsende Haar. De er meget fordringsløse og lever for det meste af halvfogte Risen-gryn, som de spiser med en Pinde; deres Klædebragt bestaar blot af et en Ulen langt Stykke Løi rundt om Rinet; er det

velstaaende Folk, saa er dette Stykke Løi meget pent og ofte besat med Guldfryndser. De kan saaledes efter en ganske kort Tid spare sammen adskillige Penge. Kvinderne ligner aldeles Mændene, og man vil kun med Nød kunne stille dem fra hinanden, hvis man ei ved, at de, som bærer Ringe paa Hænder og Fødder, er Kvinder. De kommer som oftest til Vestindien med en Blyring i Næsen eller høist en Sølvring i Dret, men naar de har været der et Aars Tid, saa vil man se Kvinderne besatte med Sølv- og Guldringe — dog mest Sølvringe — paa alle Fingre og alle Tæer samt Drene fuldt besatte med smaa Messinglaufer — saadanne, som man bruger i Sko — og i hver Kaus en Ring, og endelig i hvert Næsebor en Kaus besat med en Sølvring paa hver Side. De tatoerer sine Legemer med alle Slags Figurer paa Brystet og Ryggen; Ansigtet udgjør som oftest et stort Kors, en Streg over Næsen og Hagen ned paa Halsen og en bred Streg mellem begge Drene. De har et Slags Tuff, hvormed de udfører dette, og lider vistnok ofte store Smertter for efter deres Forstand at forstjonne sine Ansigter. En Tatoerer er en meget anseet Mand, og jeg har faaet Indtryk af, at han paa samme Tid er deres Veileder i alle Henseender; han er altid fritaget for Arbeide og bliver vistnok underholdt af de Andre. Jeg har engang besøgt en saadan Mand. Han havde en Mængde smaa Flaster rundt omkring sig paa et Bord; nogle af dem var faldte med al Slags opløst Tuff. Hans hele Legeme var besat med Figurer, og jeg tror, han var et Slags levende Monster for alle de Andre. Naar En kom for at tatoeres, blev han lagt ned paa et Bord, bunden paa Hænder og Fødder, da Smertterne er saa store, at Dfferet uvilkaarlig griber efter Tatoererens

Arm for at hindre ham i Udførelsen. Tre Styk bindes sammen, og med disse stikker han saa dybt, at Blodet sildrer ud af Legemet; naar dette er gjort fylbes Saaret med rød og blaa Tust, hvilket bevirker en frygtelig Opsvulmen. For at lindre Smertterne indsmører han derpaa Saaret med stærk Rom, som kun gjør ondt endnu værre, og mange Gange opstaar der Saarsfeber, saa at man først efter flere Dages Forløb er fri for Smerte.

Alle Kuliier er, som allerede før sagt, meget velformede og mange af dem rene Skønheder; deres Hine ere brune med fint Udtryk, Næsen liden og pen, ligesaa Munden, glindsende, marmorhoide Tænder; de er ofte smaa af Vægt, men har en raff, hæf Holdning og Gang. Kvinderne er lidt spædere end Mændene.

Uagtet de efter mit Skøn i alle Henseender staar over Negrerne, bliver de dog af disse betragtet som nogle usle, elendige Skabninger, der ei er stiftet til andet end at arbejde paa Sukkerplantagerne. Narfagen til Negrernes Afsty for Sukkerarbeidet skrider sig for en stor Del fra deres Dovenskab og Lyst til at sove. Men med Sukkerrørene følger der et Slags Insekter, ganske smaa, som gjør al Sovn under Arbeidet umulig; det er Dyr, som æder sig ind i Huden, især om Natten, og er en sand Plage. En Neger ser man sjelden eller aldrig nogen i Vestindien, han har under alle Omstændigheder en Skjorte og et Par lyse Bentlæder paa, om det end ofte er bare Filler. Kuliierne er derimod, som sagt, nøgne, men de indsmører sit Legeme med en forferdelig ildelugtende Olie, som gjør deres hele Legeme glindsende og er en sand Pest for de omtalte Insekter. De bruger desuden Olien til Prydelse, og man kan i Morket kjende dem lang Vej

paa Lugten. Olien presser de selv ud af Trærødder og laver den ved Tilsetning af andre ildelugtende Stoffe; Tatorereren havde ogsaa denne Slags Olie paa Dplag.

Kuliierne har hver sin Kone og behandler sine Egtefæller meget kjærligt i Sammenligning med Negrerne, der er meget haarde og urimelige mod Kvinderne; som oftest maa Negerkvinderne ernære sine Mænd, eller rettere: Manden lader sig ernære af dem, da han i Regelen har mange „Koner“ paa en Gang. Naar en Neger kommer saavidt, at han faar sig en gammel Kloffe i Lommen og en glindsende Kjæde, da er han paa sit hoieste Punkt, og Klæderne kan være saa fillede, de være vil, saa bliver han dog beundret og sætter Næsen høit i Sky. Man maa være meget forsigtig i sin Omgang med Negrerne, dersom man vil blive kjendt med deres Forholde og blive Venner med dem. „Kjære Broder“ er et fortræffeligt Ord til at gjøre sig afholdt. Ordet „Neger“ er derimod det værste Skjældsord blandt alle Sorte, og jeg har mangen Gang været fristet til at briste i Latter ved at høre den ene Sorte skjælde den anden ud for Neger; det er Udtrykket for den største Foragt!

Jeg overvar engang i en liden Landskirke Gudstjenesten, som udelukkende bestod i en falsk Sang. Saasnart jeg kom ind, blev jeg anvist Plads af en Neger, som jeg antager var Kirkesanger og Skolelærer; strax efter kom han hen til mig med en Staal, hvorpaa der laa nogle Robberflanter; jeg lagde en Krone paa den. Sangen begyndte, og jeg troede, at den snart vilde tage Ende for at lade Presten saa Ordet, men der blev blot sunget samme Valme i over en Time, da endelig Forsangeren opstillede nogle unge og ældre Negere af begge Kjøn

henad Gulvet; alt var lutter Tausshed en liden Stund, men saa begyndte de atter at straae samme Sang. Jeg blev tilsidst kjed og vilde gaa, men da Forsangeren saa det, kom han atter hen til mig med Staaen, og jeg ofrede da en halv Krone, hvorpaa han fulgte mig hen til Døren og bukkede meget dybt. Strax efter stimlede Alle ud af Kirken og ved at spørge en Neger om Aarsagen til al den Sang og ingen Prædiken erfarede jeg, at deres Prest var upasselig, saa at man blot var kommen sammen for at synge.

Samme Søndag besøgte jeg en Negerfamilie, der boede et Stykke inde i Skoven, omgivet af de deiligste Appelsin- og Palmetræer. Hytten laa lige under et stort Palmetræ, og dette er ligesaa godt og tæt som det bedste bløttækkede Tag. Det er mærkverdigt at se, hvorledes Negrene forstaar at flette Rodder sammen og deraf gjøre beboelige Huse. Hytten bestod af to Bærelser og gif op i en Spids i Midten; Væggene vare flettede affurat som et Flisefad. Møblerne bestod af en gammel hollandsk Kandsjufferkasse, som stod i et Hjørne med Bunden op, og ovenpaa denne laa der nogle Stykker af fint Porcelæn. Rjottenet og dets Tilbehør finder man udenfor enhver Hytte; det bestaar af en Gryde og to Murstene stillede paa Kant, saa at man kan lægge Ved og tænde op under Gryden. Ved Siden af Gryden vil man udenfor enhver Hytte se smaa Jordhauge, som Negrene i Almindelighed benytter til Sæde; det er de kjære hedengangnes Gravsteder. Naar de nu vilde grave Eigene dybt ned i den løse Sand, saa kunde det være saa sin Sag, men de graver høist en Aen i Dybden, og naar de lægger Liget ned uden Kiste, som oftest blot indspøbt i en Matte, kan man let tænke sig, at der maa blive en alt andet

end behagelig Lugt, især naar man huffer paa den vestindiske Varme. Til enhver Negerhytte hører Appelsin- og Kokustræer samt et Stykke Land, hvor de dyrker Jams, en Slags Poteter, men meget store; de ser ud som en Trærød og er ofte saa store, at en Mand har nok med at bære en. Man skjærer den i Skiver og paa den Maade koges den. Den smager noksaa godt, men maa saltes dygtig. De bedste og sødeste Appelsiner har jeg faaet i Vestindien, naar jeg selv har faaet Lov til at vælge og tage af Træet. Skallet er tyndt som Lov, og ved at stikke et lidet Hul i det kan man blot holde den til Munden og udsuge Saften, indtil Appelsinen er ganske tom.

Enhver Neger, som har de omtalte Eiendomme, har ogsaa et gammelt usfelt Væsel, som bærer hans Varer til Byen; man moder ofte hele Rækker af Væsler med to Kurve paa Ryggen, den ene spjælt med Appelsiner og den anden med Jams. De sidste sælges pr. Stykke efter deres Storrelse. Foruden Væsler har Negrene ogsaa Svin. De ligner sine Giere med Hensyn til Farven, da de Alle er sorte som Kul og som oftest smaa med korte Øren; de leber udelukkende af Trærødder og lignende og maa selv finde sin Føde i Skoven; de har intet andet Hus end Negrenes Hytte, hvilken de da ogsaa har Ret til at benytte om Natten.

Vandmangel er en af Vestindiens største og farligste Ønder; det regner kun i tre Maaneder om Aaret, som oftest i Marts, April og Mai. Man maa da paa mange Steder samle Vand for hele Aaret, hvilket især er Tilfældet i Byen George Town, der ligger paa Demerara ved Demerara Floden og er en meget betydelig By for Udsørfel af Sukker og Bomuld. Alle Høstagen er flade med en ganske liden Skraaning, belagt med Blisplader, og rundt omkring gaar brede

og dybe Lagrender, som leder Vandet hen til en Vandbeholder, saa stor som et lidet Hus. En saadan hører til hver Gaard og er ligesaa nødvendig som Huset. Naar man kommer der med Skibe og er nødt til at forsyne sig med Vand, saa koster en Bøtte op til ti Dre. Regntiden kan nemlig være hoist forskjellig, undertiden kan man saa saameget Vand, man vil, og til andre Tider kan Vandbeholderen kun blive halbfuld. Det hændes derfor ofte, at man maa hente Vand i Fartøier fra andre Steder. Alle fattige og husarme faar frit Vand ved en eller anden Kirke, hvor man hver Morgen kan se en hel Mængde opstillet paa

Kad udenfor. Man maa ei tro, at det regner hver Dag i disse tre Maaneder; der kan gaa Dage imellem hver Skur; men naar der først kommer en god Regnhygge, kan man strax slyde et stort Vandfad, da vi Sømand kun regner fire Draaber paa en halv Pæl! Ingen kan tænke sig, hvor store Regndraaberne er, uden den, som har seet dem; dertil er Regnet saa koldt som det koldeste Isvand om Baaren, og man maa være yderst forsigtig med at blive vaad, da man ellers er den gule Febers visse Bytte.

Just W. Flood.

(„Nord. Familieven.“)

Trafalden, men ikke fortabt.*)

Første Kapitel.

De sidste flammende Solstraaler befinnede de frugtbare og folkerige Bredder af Bugten ved Karthago, saldt brændende paa de hvide Templer, der prydede de lave Høider, glødede langs henad de høitliggende Kornmarker, Roms Kornkammer, og berørte lunefuldt hist og her den røde Stamme af et Grantræ paa Skraaningerne eller Seilet paa et eller andet af de utallige Kjøbmandskibe, som opfyldte Havnen.

Larmen fra den store By — stor endog under denne sin senere romeriske Gjenopblomstren, uden dog nogenstunde igjen at høre sig til sin gamle puniske Glansperiodes Høide — naaede op til det Punkt over Søen, hvor den unge Pige Viola sad under Skyggen af en Gruppe af Cypresser og iagttog den Sti, som

mellem Vinranker og Oliven førte op fra Byen en Kvart Mil borte.

Ingen Lyd af Aftenklokker naaede hende; den kristne Kirke, som stille stred frem paa sin Seiersbane og endog vovede paa nogle Steder at fremstille sig for Diet med hellige Bygninger af et vist stateligt Udseende, vovede dog ikke at appellere til Dret og havde i Virkeligheden endnu ikke gennem Kirkeklokkens Toner fundet Udtryk for sin kaldende Røst. Og den arabiske Profets Dyrab til Bøn skulde endnu ikke høres paa fire Aarhundreder. De verdslige Beskæftigelses Larm blev ikke overdøvet af nogen Opfordring til Bøn, heller ikke Hustagenes Ensomighed afbrudt af noget opadstræbende Taarn eller Spir.

Sømandenes Raaben, idet de lettede Anker, Dagarbeidernes Sang, idet han

*) Af Forf. til „Fra Luthers Tid,“ „Helenas Familie“ m. fl., særskilt udg. af Albert F. Langes Boghandel i Kristiania.

vendte hjem fra sit Arbejde, den ensomme Korskarls Nymen, idet han roede omkring den Fjeldpynt, paa hvilken hun sad, samt den fjerne Summen af Karthagos travle Mennekesbærm, var al den Lyd, der naaede hende. Larmen var større end sædvanlig, og der laa Ungstelse i de speidende Dine. Det havde været en stor Fesdag i Karthago og igjennem hele Keiserriget.

Rom hoitideligholdt den Dag sin Tusindaarsfest — Rom, som havde udstrakt sit Herredømme over hele den da bekjendte Verden uden endnu at bemærke, hvorledes det, ved at udbrede sig over Verden, havde tabt sig selv, hvorledes det, ved at fremtvinge denne ydre Enhed, havde forteret selve Nationens Marv og Ben og bragt dem ned til en geleagtig Masse, som, naar engang Slutstenen for dets stærke Institutioner var brudt af de nye Racer fra Norden, vilde op-høre at have nogen som helst Sammenhæng, saa man vilde forundre sig over, hvad der havde frembragt denne mærk-værdige, tilspyneladende Enhed.

De hundredeaarige Lege begyndte den Dag i hver By i Keiserriget for at hoitideligholde Grundlæggelsen af Byen, Romulus's By, Brutus's By, Cæsars og Ciceros By, Scipios, det puniske Karthagos Dvervinders, By; den By, hvis Navn beherskede Verden, men som desuagtet selv i de sidste tretti Aar ikke var bleven behersket af nogen indfødt Romer, men af en vellystig Syrer, som vanhelligede dets Helligdomme, af en anden Syrer, som ansaa alle Racer og alle Religioner for lige, af en barbarisk Thraker og af en Araber.

Dog — tiltrods for Alt herstede endnu en eneste Magt, kaldet Rom, anlagde Veie og holdt dem sikre fra Bordeaux til Frygien, paalagde Skatter og paasaa, at de blev betalte, hvem der end ruineredes

eller berigedes derved; og nu paa denne Dag hoitideligholdt det sin Tusindaarsfest i det overvundne Karthagos Coliseum, i Smyrna's, Treves's, Richboughs Amphitheater — hoitideligholdt den ved at lade Mennekes og vilde Dyr sønderrive hverandre paa Arenaen (i: Skuepladsen).

Den unge Pige Viola sad lyttende og forsøgte at stille fra hinanden og fortolke de forskjellige, uklare Lyd, der naaede hende, indtil Tonerne af en klar Tenorstemme lod opad den høie Sti, og det lyttende Udtryk forvandlede sig til et glædestraalende, idet hun hyllede sit Slor om sig og ilede nogle Skridt nedad Skraaningerne for at møde sin Broder, som hun ventede paa.

„Valerian, du er sent ude,“ sagde hun. „Det høstes, som om der var Tumult i Byen, og jeg ved, disse store Fester siges at være farlige for os; jeg var bange, noget ondt var hændt; men Larmen døde bort for en halv Time siden.“

„Der har været en storartet Fest i Amphitheatret,“ sagde han; „der var flere bekjendte Athleter fra Rom og nye Løver, netop bragte hid fra Numidien. Kampen var skarp, siger man, og hele Byen gif for at se den.“

„Hele Byen, Valerian!“ sagde hun, idet hun tillukkede sine Dine med en Gysen. „Vilkelig, ingen af os — ingen af vore?“

„Jeg kan ikke sige Jngen,“ svarede han. „Du ved, Familierne ere blandede i vore Dage, og en kristen Hustru maa maasse af en hedensk Ugtesfalle kjøbe sig Tilladelse til at bivaane vore Mysterier og besøge vore Syge ved at ledsage ham til Theatrene. Det er ikke altsammen saa simpelt, som du tænker, lille Søster, her paa vort rolige Landgods.“

„Men Amphitheatret!“ sagde hun.

„Sin Arena, hvor de vilde Dyr har sønderrevet vore egne — vor Kristi Discipulinder — vore egne, dyrebare Martyrinder, Perpetua og Felicitas, hvis Fødselsdag vi imorgen feire i Katakomberne. Visseelig, ingen af os kunde findes der?“

„Ingen lig dig, elskede Søster,“ sagde han, idet han kjærlig strøg hendes lange, sorte Haar, der sammenholdtes ved et Baaud over Panden. „For dig er Vivian, Perpetua og Felicitas som dine egne Søstre og staa for dig i en bestandig Ungdom.“

„Som de ogsaa bør, Valerian,“ sagde hun mildt.

„Ja visseelig,“ svarede han. „Men for mange, endog blandt os, synes det som en gammel Historie, og det halve Aarhundrede, der adskiller os fra dem, forekommer os som et Svælg, der ikke kan passeres. Hedningerne er blevne mildere, siger man, siden den Tid. Troen har med sit blide Lys gjenemtrængt mangt et Hjem, der ikke kjender dets Kilde. Det er mere end tretti Aar siden, der har været noget, værd at kaldes en Forfølgelse.“

„Men Arenaen er der dog fremdeles,“ svarede hun, „og der sonderrives Mennesker af vilde Dyr for at more endnu vilde Mænd og Kvinder. Bedstemoder htrede netop imorges: „Hvem ved, naar det gamle Maseri kan bryde ud igjen?““

Der var lidt godmodig Foragt i det Smil, hvormed den unge Mand svarede: „Bedstemoder ser naturligvis Farer i enhver Skygge i Tusmørket.“

„Men vor Bedstemoder erindrer at have set Perpetua, Felicitas, og de øvrige lide Martyrdøden,“ svarede hun. „Det var det, som gjorde hende til en Kristen, og hun siger, det er en stor Forbrydelse for hvilken som helst Kristen at være tilstede ved Gladiatorkampene.“

„Hvis vi havde oplevet saadanne rædselsfulde Ting, vilde vi rimeligvis frngte

deres Fornæelse ligesaa meget, som hun gjør, og dømme dem strengt, som overværer dem.“

„Men Kirken forbyder det jo. Tertullian brugte de strengeste Trudsler, vor egen Tertullian, som du siger besad saamegen Veltalenhed og Iver.“

Tertullian var en stor Mand, men han var ogsaa en streng Mand; han var dertill Montanist og kan neppe følges i Al.

„Valerian! Broder!“ udbrød hun; du forsvare dog ikke — du vilde dog visseelig aldrig hivaane Kampene?“

Han stod lænet mod Stammen af en Steneg, medens hun talte, og lod sine Dine drømmende vandre henover Staden og Bugten.

Men ved hendes Spørgsmaal syntes han at vækkes op af en Drøm, og idet han saa ned i hendes ivrige, spørgende Ansigt, sagde han med en dyb Inderlighed, forskjelligt fra den Maade, hvorpaa han tidligere havde talt, men snarere som en Fortsættelse af sin egen Tankegang end som Svar paa hendes Ord:

„Nei, jeg vil ikke være nærværende ved Legene. Gladiatorkampene er barbariske. Ikke Kristendommen alene, ogsaa Menneskeaaenden, den Aand, som Tertullian kalder „kristen af Naturen,“ protesterer derimod. Ikke Kirken alene — det skønne, vise, gamle Athen vilde ikke have dem. Men du ved ikke her i din blide Ensomhed mellem Dranger, Moser, Figentræer og Vinranter, nær de hellige Katakomber, hvor haardt det er at leve og virke Side om Side med Mennesker, lig en selv i Tankefæt og Liv, og saa pludselig at komme til en eller anden Stranke, som for dem kun er en Drøm eller et vanvittigt Bedrag, men for os mere virkelig end et keiserligt Decret, og saa at maatte stilles fra dem og gaa sin ensomme Vej, foragtet og misforstaaet.“

„Men, Valerian,“ sagde hun, „det er Kongens Vei og en ærefuld Vei. Og du kunde maasse faa Nogle af dem til at komme med dig; blot En vilde være Meget!“

„Det forekommer dig Altsammen saa simpelt,“ sagde han, „her mellem dine Hymner og dine Haver og omringet af dine Egne, der har samme Tro som du. Men der — i Byen — er vise og gode og lærde Mænd, der anser vore hellige Historier ligesaa meget for en Fabel som Virgils Historie om Aeneas, der efter Sagnet landede paa disse Høider, hvor vi nu staa, og udstrakte længselsfulde Arme efter sin Moder,*) som han kjendte paa hendes majestætiske Gang, men som forsvandt, idet han gjentfandt hende. Og i Byen histnede er der paa den anden Side Religioner, mod hvis graa Elde vor Kun er som fra igaar. Se! Aftenjensens Glød bestinner Templet, Astarte, under hvilket Navn Venus tilbades her af Masser af Karthaginiensere, da Rom endnu kun var et Ornerede paa en af dets syv Høie.“

Medens han endnu talte, passerede to Fremmede, en Mand og en Kvinde, i simple og luvslidte Klæder, forbi dem.

Begge gif med høiede Hoveder og nedadvendte Blikke, som om de var hange for at blive bemærkede.

Manden kunde være omtrent firti Aar gammel; hans Ansigt var furet med dybe Linier, Stikkelsen var høiet, men det syntes snarere at være af Mangel paa Villie til at holde sig opreist end som Følge af Alderdommens Stivhed. Hans Dine var sædvanligen vendte mod Jorden, aldrig løftede opad. Naar de tunge Dienlaag hævede sig, og Blikket var vendt fremad, syntes det som om Dinene

hadde ophørt at være Tolk for Sjælen og ikke længere var andet end Skildvægter til at beskytte fra Fare og Overraskelse udenfra. Ethvert Udtryk af at være Meddelelsesmiddel var forsvundet fra dem — de var nu intet andet end Synsorganer.

Kvinden var yngre, og i hendes Dine var der et ubeskriveligt bønfuldende Udtryk. Skjønt Hovedet var høiet, syntes hun dog altid at se opad, altid at vige tilbage for enhver Stabning, hun saa paa, med en ængstelig Bønfulden om Tilgivelse, lig en prnglet Hund. Ikke længe ad Gangen var imidlertid disse længselsfulde, ydmygt bønfuldende Dine nogenstunde bortvendte fra hendes Ledfager. Dog, naar de hvilede paa ham, forandrede Udtrykket til om, pinlig Bæymring og Sorg; det bønfuldende Udtryk forsvandt fra dem, tilsyneladende paa Grund af det haabløse i at vente Besvarelse — thi paa hende hvilede hans Dine aldrig.

Idet de passerede forbi, gjorde Viola Korsjets Tegns, hvilket Kvinden besvarede, ikke som sædvanlig ved at gjentage det, men ved at høie sig dybt ned og for et Dieblik med skjældende Læber at se Viola i Dinene med et Blik, som indeholdt en Bøn, og som Viola instinktmaessig folte var en Anmodning om Hjælp af hvad Slags, hun kunde give, og som hun ligesaa instinktmaessig besvarede ved at række hende Brod og en Kase Rosiner fra sin Pose og ved at sige: „Den hjære Herre Jesus velsigne dig og Dine!“

Kvinden modtog Brodet og Velsignelsen med en stum, orientalsk Verbodighedshilsen, idet hun trykkede Pigens Haand til sin Pande, og de To passerede videre.

„Hvem er de?“ spurgte Valerian; „og hvor har du lært dem at kjende?“

„Jeg kjender dem ikke,“ svarede Viola,

*) Det skal efter Sagnet have været „Gudinden“ Venus.

„jeg saa dem for første Gang imorges; de gif henimod den Høi, hvor Katakomberne er; jeg formoder, de har tilbragt Dagen mellem Martyrernes Grave. Du ved, det er Altenen for Perpetuas og Felicitas's Natalitia“ (∴ Fødselsfest).

„Hvad kan de have gjort?“ sagde Valerian. „De ser ud som Skabninger, der har mistet alt Haab om Barmhjertighed eller Opreisning. Og dog anerkjendte hun Korset.“

Broderen og Søsteren gif sammen ned til Gaarden i Dalen; men undervejs som Valerian altid tilbage til de to Ube-kjendte.

„Under Korset,“ sagde han, „dog uden Haab! Kan de være Dfne for Tertullians mørke, trostesløse Være? Rensede i Daaben og saa faldet, den Ene eller Begge, i en eller anden stor Synd, til hvis Udsoning der ikke er nogen ny Barmhertiges Rilde at øse af.“

„Det er bedre at lytte til Tertullian først end sidst, Broder,“ sagde Viola.

„Vidsjelig,“ svarede han, „hvis i det Hele taget. De strengeste Veiledere er de barmhjertigste, saalænge Veien først skal betredes.“

„Men, Valerian,“ sagde hun pludselig, „dette skulde være en stor Dag for dig. Din Tale?“

Han syntes uvillig til at indlade sig paa det Emne.

„Jeg var ikke bange for, hvorledes den vilde blive modtaget,“ sagde hun stolt. „Men fortæl mig derom; jeg ønsker at høre Ekkoet af al den Ros og de Bifaldsyttringer, du modtog.“

„Der var mere end nok deraf,“ svarede han.

„Men hvad er det saa Altsammen?“ fortsatte han. „Som Tertullian siger, og hvad der gif igjennem Alt, hvad han skrev: „Vi neblader os ikke til at staa for det Tribunal.“ Hvad er vel Held

og Fremgang i Verden for en Kristen? Hvad er det andet end at stige op paa et Fodstykke, hvor vi saa alligevel maa staa boiede under et Kors? Hvad er ophøiede Goder for os andet end Skaffotter?“

„Der er Noget, som har bedrovet dig idag,“ sagde hun.

„Intet uden den gamle Strid,“ svarede han.

„Men“, sagde hun, „du talte netop nu, som om Bedstemoder saa Striden i et altfor mørkt Lys. Du talte om, at Hedningerne blev mildere.“

„Ja, de af vor egen Stand. Men det er det, som gjør det saameget vansteligere for os. Du kan slaa hørlige Slag mod Is; men naar Isen er smeltet til Vand, og Vandet er fordunstet til Damp, indhyllende, slappende og opløsende enhver Bestanddel — hvem kan hjæmpe imod det? Da Hedningerne naglede Kristus til Korset og spottede ham, var det klart, hvad der mentes med hans Tilhængeres Trofasthed; men naar de, som Filip Araberen, stiller ham op paa en Videstol ved Siden af Sokrates og Apollonius af Thyana, er det ikke saa let at afslaa den imodefommende Anerkjendelse og erklære, at vi ligesaa lidt kan modtage saadan delt Hyldest som Spot, at han er Kongen og Herren eller Intet. At kaldes en mørk Vigot vilde, i det Mindste for mig, være haardere end at kaldes en bedragen Sværmer.“

„Vilde det?“ sagde hun. „Men, Valerian! det er de Andre, vi skal tænke paa, er det ikke? Vi forlanger ikke, at de skal vise os Tolerance. Det gjør saalidet til Sagen. Ikke sandt? Vi forlanger, at de skal tilbede ham! Tænk, hvordan det maa være ikke at have nogen hellig Madvere, ingen Hymner, ingen Bønner, intet velsignet Kors, ingen Korsfæstet, ingen levende Kristus!“

Han taug nogle Dieblifte.

„Det vilde være en Tomhed over al Beskrivelse for dig.“ sagde han endelig; derpaa med lavere Stemme: „for dig, elskede Søster, visjelig, og ogsaa,“ tilføiede han som for sig selv, „for mig — ja, for mig. Men for de Kristne, som søge rige Giftermaal med Hedningerne, som er tilfredse med, at deres Kjære tilbede Venus Urania eller Jupiter eller Jutet, forudsat, at de bringe som Medgift Forsædte eller Vingaaarde eller Maa-ter af Slaver; der er ligesaa angstelige som Foderne eller Hedningerne for Prisen paa deres Skibsladninger; for de Kristne Kvinder, der, som Tertullian sagde, sætter sin Glæde i sine Juveler, Paafugle, Ubetatte, smaa maltesfiske Hunde — vilde Tabet af de hellige Gøder efterlade en saadan Tomhed hos dem, naar de kun beholdt sine rige Giftermaal, sine Forsædte, sine store Skibsladninger, eller sine smaa maltesfiske Hunde?“

„O, Valerian!“ sagde hun, „lad os ikke være for hoarde. Nødvendigheden af at vælge vilde bringe dem til at vælge ret, vilde vise, hvad der er Skyggen, og hvad der er den uforgjængelige Kjerne.“

„Visjelig“, sagde han alvorlig, „et Dekret, som kaldte os til Arenaen for at sonderrives af vilde Dyr til vore Medborgeres Fornøielse, vilde i ethvert Tilfælde afgjøre, hvorvidt Arenaen er en ønskelig Underholdning for Kristne eller ikke.“

De havde nu naaet et Punkt, fra hvilket Karthago laa udbredt foran dem. Over et Bildnis af hølgende Haver og Kornmarker, indblandet med Villaaer og Forpagtergaarde, hvorfra Duften af Roser, Jasminer og tallose Blomster steg op til dem gennem den fugtige Aftenluft, hævdede Tempel og Fæstning sig foran dem, hvide og skinnende i Maanelysket, tilligemed de utallige Lys i Byen,

der kastede sit Gjenstik ned i Bugten og blandede sig med Lysene paa Kjøbmandsskibene. Planeten Venus kastede en lang, gylden Lysstribe over den krusede Sø, medens Lysene i Byen strømmede i en anden lang Raad op til Astartetempel.

„Venus Urania,“ sagde Valerian, „der er her! Se hendes gyldne Fodspor paa Volgerne, og der i Fakkelprocessionen til hendes Tempel paa Hoiden! For tyve Aar siden lod Keiser Heliogabalus Gudinden bringe til Rom for at formæles med Solguden paa Kapitolum og dansede i et vederstyggeligt Dptog som hendes Piest foran hende. Hun saa Tyrus høre sig, for nogen Dn i Rom's Dnnerede endnu havde faaet Vinger. Hun saa Karthago høre sig og modtog Dronning Didos Tilbedelse henvendt ni Aarhundreder, for Barnet laa i Bethlehems Krybbe. Hun saa Karthago falde hjælpeløs under det seierrige Rom's Fødder. Og nu er Rom her for hendes Fødder. Og hun tilbedes endnu under vanhellig Dyrkelse, nu, da Troens rene Lys har været mere end to Aarhundreder i Verden. Er det noget Under, at Hedningerne siger: „J er fra igaar og vil være forsvundne imogen.““

„Vi er fra igaar,“ sagde Tertullian, „og vi hylder Eders Paladser,“ citerede Viola med lav Stemme.

„Det er sandt,“ sagde han. „Men undertiden, undertiden staar det for mig, som om Kampen er langt fra at være over. Og jeg tror, Angrebet kan komme fra to Sider: Babelen, der klynger sig blindt til sin dybt rodfæstede Dvertro og altid under Pestilens eller offentlige Ulykker er tilbøielig til at rejse sig mod os som Attheister og Fiender af Guderne; og Filosoferne, hvis milde Indvendinger mod vor Tro som Fanatisme let kunde blive mildt ødelæggende for os, hvis vor Tro stillede sig som en

uoverstigelig Hindring i Veien for nogen af deres Statsplaner."

„Og alt dette har du følt idag," sagde hun. „Medens vi i vore rolige Marker har drømt om din Tale og din Triumf, har du været i Arenaen og er bleven stuet med Spottens fine Pile og puffet og stødt med vrede Ord og Blikke fra den hedenste Pøbel, hvis Sti du krydsede."

„Puffet og stødt er for strenge Ord, lille Søster," sagde han, gjenvindende den Munterhed, der var ligesaa sædvanlig for ham som dens Skygge Melankolien; stuet — ja, stuet med fine, juvelbesatte smaa Dolke og prikket med spidse smaa Fruentimernaale og aldeles ikke glad i min Stilling."

Undet Kapitel.

Lyden af den kristne Aftenhymne naaede Broderen og Søsteren da de traadte ind paa Gaardspladsen.

De kom hurtigt forbi de til Velkomst muntert gjøende Hunde, traadte — ærbødig korsende sig — ind i atrium og søiede deres Stemmer til de Dvriges i Afhyngelsen af den Hymne, der istemtes, naar Lamperne blev tændte:

„Vhse Tegn paa hellig Høihed,
Paa den evige Gud Fader
Og vor Herre,
Jesu Christ!

Nu, da Dagens Sol gaar ned,
Og vi Aftenhjet tænder,
Til Gud Fader, Søn og Aand
Vi vor Lov opsender.

Du, Guds Søn! Dig være
Lov og Pris og evig Ære!
Du er den, der Livet giver,
Derfor saa du lobet bliver."

Herstab og Lyende samledes til Aftenandagten — Slaver, Markarbeidere, de to Brødre og Søstre og den bedagede Bestemor, og derpaa spredtes de ad for at indtage Aftensmaaltidet.

Efter at have koret sig paa Pande og Bryst placerede Brødrene og Søstrene sig paa Toibænke rundt det lille Bord og dnyppede sit Brød i det samme Fad.

Familieaffikene var dels orientalske, dels romerske, noget forandrede ved den større Frihed, som det kristelige Livs større Menhed allerede begyndte at meddele Samfundsaffikene.

Naar der var Fremmede tilstede, var altid Bestemoderen og Søstrene nærværende; men undertiden, naar det hændte, at ærværdige Mænd — Prester eller høie Embedsmænd — vare der, kunde Viola og hendes ældre Søster Justa være blandt dem, der betjente de Tilstedeværende, og selv bringe Bøgeret eller Frugten til en eller anden særlig hædret Gjest.

Denne Aften trængte hele Familien ind paa Valerian for at høre om Modtagelsen af hans Tale og om de forartede, hundredeaarige Lege i Byen.

Den ældste Broder, Clement, viste i Særdeleshed en faderlig Jver for at høre og fik lidt efter lidt ud en Tilstaelse om, at Valerians Tale var bleven modtaget med Begeistring, og at de høieste Væsposter og Embeder vare blevne forudsagte ham.

Clement var syv Aar ældre end Valerian og var tidlig modnet til Mand ved Forældrenes pludselige Død under det store Indfald og Blødbad af Numidierne, da de to Keisere Gordian blev dræbte paa en Dag.

Dette var hændt ti Aar tidligere, og alle disse Aar havde Clement anvendt til at forsøge at erstatte Forældrenes Plads for sine hungre Sødskende og at gjenoprette Husets ruinerede Formuesomstændigheder.

Deres hungre Brødre var blevne dræbte af Numidierne. Den ældste Søster, Justa, var bleven efterladt som død og

var kun ved omhyggelig Pleie bleven gjengivet dem, svækket og lidende for hele Livet.

Bedstemoderen, samt Valerian og Viola, Børn paa ti og ni Aar, var af en kristen Slave bleven skjulte i Katakomberne under de nærliggende Høie.

Disse mellemliggende ti Aar havde begge Brødre tilbragt paa Kampplads, men i Kampe af ganske forskellig Slags, og Sporene var synlige i Begges Ansigt og Skikkelse.

Clement havde været indviklet i en Kamp med Naturen og Krigens Udelæggelser. Landgodset havde været Scenen for en skarp Eksercits; og da Numiderne havde trukket sig tilbage, og de Levninger af Frugt, Korn og Vin, de havde efterladt sig, var bleven forlangte af Byens Autoriteter som et Bidrag til den Pengeafgift, de Blyndrende havde paalagt som Betingelsen for at trække sig tilbage, befandt Clement sig som Arving til et halvt nedbrændt og ruineret Hus mellem nedtrampede Marker og Vingaarde og affviede Figentræer, og som Herre over Levningerne af to Slavefamilier, der var bleven efterladte som en unyttig Byrde. Alle, som kunde fægte eller arbejde, var bleven dræbte eller forte bort som Fanger; og der var Ingen til at hjælpe ham i hans haarde Arbejde uden to gamle Mænd og deres Husfruer og tre Børnebørn.

Men Clement tabte ikke Modet. Med Omhed og Uefrenghet opsamlede han fra det ruinerede Hjem Afsten — neppe mere end Afsten — af Forældre og Brødre og maatte for en Gangs Skyld, tvungen af den sorgelige Nødvendighed, opgive den kristne Begravelsesmaade og vende tilbage til sin Races gamle, romerske Skik og lægge dem i Urner.

Presten og Diakoneren kom fra Karthago og placerede de hellige Urner i tre Nicher

i de gamle sønikiske Katakomber, som de Kristne havde indviet til sit Brug.

Hvor stor Armoden i Hjemmet end kunde være, havde han aldrig undladt, Søndag efter Søndag, at lægge et Offer af Brød og Vin paa det kristne Alter til Tjukkommelse af de salige Afdøde. Og uden at klage, men modig og bestemt som alle af hans Moders gamle, romerske Hus, begyndte han Kampen for deres Livsophold, der vare bleven efterladte til hans Omfjerg; en begeistrende, men haard Kamp mod Naturen og Umstændighederne og en opløstende, synlig Seir.

Kampen havde efterladt sit Mærke paa hans kraftige, mustulose Skikkelse, hans haarde, senestærke Hænder, hans aabne, energiske, solbrændte Ansigt og den rolige Bestemthed i Stemme og Blik. Dag for Dag havde ogsaa efterladt sit Vidnesbyrd i Dyrkningen af en eller anden Mark, der var bleven lagt ode, i Gjenophbygningen af en eller anden Ruin; om det kun var nogle faa Tommer, der var satte i jorden, eller nogle faa Stene, bragte tilbage paa sin Plads: hver Afsten saa altid noget nyt fuldført.

Hvert Rum i Hjemmet, hver Mark paa Godset var ham dyrebar, ikke alene som er Arv, men som Noget, han havde tilkjæmpet sig i Kamp for sin Kjære — sine afdøde Forældres Kjære.

Arbejde var bleven hans Stolthed og Glæde, det ærefulde, menneskelige Arbejde at forektrive Naturen Love og derved gjøre den fri og frugtbringende.

De Marker og Haver, som han i sit Ansigts Svæd havde forshnet med det Vand, de tørstede efter, syntes at synge og smile ham imøde.

Denne selvsamme Dag var de netop bleven færdige med at forshne en af de gamle karthaginianske Cisterner paa Straaningerne med Tag, og efter Af-

tenſmaaltidet gif han med Valerian ud for at ſe det fuldførte Arbeide, der under den brændende Sol og i den frugtbare Jordbund ſaa ſnart kunde forvandle et ſtenet Bakkeheld til et Eden.

I det de ſteg opad Terrasserne ſammen, var det, hvad der var meget uſædvanligt for dem, den ældre Broder, ſom fornemmelig førte Samtalen.

(Forts.)

Det peruaniſke Riges Nedgang og Forfald.*)

Perus Rigdomme har været en Forbandeſe for Landet ligesaa Pizarros Ankomſt til det nye Continent og indtil Chilis Plyndring af dets Salpeterleier i vor Tid. ſaa Lande har friftet en lignende Skjebne; men det er ikke deſtomindre ſaa, at denne Republikſke Rigdom har været Aarsagen til dens Ulykker. I 350 Aar ſad Peruanerne med Hænderne i Skjødet og nød Fordelen af den Udvikling af deres naturlige Næringskilder, ſom Udlænderne havde ſat i Gang; men det ſorarmede Folk har nu kun Grindringen tilbage om fordums Velſtand.

Hvormeget Pizarro plyndrede Incaernes gamle Hyrſteſlægt for, kan ikke opgives med nogen Fordring paa Nøiagtighed. Vi ved, at Millioner tilfaldt Kongen af Spanien ſom hans 20 Procent; andre Millioner gif til den katholiſke Kirke. Sir Francis Drake, John Hawkins og andre Pirater tilvendte ſig et umaadeligt Beløb af Guld og Sølv, og, hvad Vicekongerne anvendte til Kirker, Kloſtre og Paladſer, er udenfor al Beregning. Hiſtorikere forſikre, at 90 Millioners Værdi af koſtbare Metaller blev bortført fra Incaernes Tempel, og Atahuallpas troe Underſaatter fyldte det Rum, hvor han holdtes fængſlet, med Guld for at tilfredſtille Spaniernes Røvgjerrighed. Prescotts, Robertſons

og andre Hiſtorikeres Meddelelſer om Incaernes Rigdomme klinge aldeles ſabelagtige; men vi ved, at den var tilſtrækkelig til at bringe Spaniens fortrykte Finantſer paa en god Fod og til at forſyne hver Slynge, ſom kom til Landet, med en Formue. Perus Navn var enſbelydende med bundløs Rigdom, og de ſpaniſke Eventyrere fandt her ſine fantaſtiſke Dromme om et El Dorado gjorde til Virkelighed.

Efterat Spanierne havde forbrugt de Skatte, de fandt i Indianernes Beſiddelse, tog de fat paa Potosis og Cerro del Pascoſ Miner; de fandt dem produktive i en mærkbarlig Grad. Millioner paa Millioner blev udvundne af diſſe Gruber, og Europæerne forlod dem forſt, da de opdagede den Rigdom, ſom indeholdtes i Khyſtens Guanoleier. Udgangen var uden Vanſtelighed, og det let erhvervede Udbytte ſaa langt fordelagtigere, at Minerne i Andeshjergene, i en Høide af 15,000 Fod over Havet, fra nu af blev overladte til de noiſommere og taalmodigere Indianere. Peru begyndte nu at forſyne hele Verden med Gjødningsſtof.

Guano findes kun i regnloſe Egne. Der ſiges at ſtulle være Guanoleier langs Khyſten af Californien og Mexico; men det er kun langs den tørre peruaniſke Khyſt, hvor Skyerne aldrig give Regn,

*) Oversat for „Vor Hjemmet“ efter en Korreſpondance fra Syd-Amerika til N. Y. Sun.

at Guanoen er bleven en Exportartikkel. Guano bestaar af en Blanding af Fugle- og Sælhund-Excrementer, af de forraadnede Kroppe af disse Dyr og af de Fiskeben, som ere blevne liggende igjen som Levninger af disse Dyrs Føde. Myriader af Søfugle har den Dag idag og har i Aarhundreder haft sit Ophold langs Kysten af Peru. Store Flokke af dem flyve omkring mellem de Der, hvor de have sine Rugesteder, saa store, at de formelig dække Himmelen, og kaste brede Skygger over Havsladen. Det mhylrer ogsaa paa disse Der af Soløver; de omgive Klipperne som Fryndser i umaadeligt Antal. Det er de i Aarhundreder afleirede og decomponerte Levninger af dette Dyreliv, der danner Guanoen. Uforstyrret af Regn og Vind, det blæser nemlig sjelden stærkere end en Bris, har Lag paa Lag kunnet affætte sig i Tidernes Løb paa sine Steder endog indtil flere hundrede Fods Høide; paa samme Tid udsat for en tropisk Solhede, er Fugtigheden fordampet, og Massen har erhvervet en eiendommelig Torhed.

Hvormeget Peru har realiseret ved Salg af Guano, er ligesaa vanstelig at angive som Udbyttet af den Blyndring, som overgik Incaerne. Udforselen tog sin Begyndelse i 1846 og foregaar fremdeles. Den aarlige Udskibning har beløbet sig til Millioner Tons af en Værdi af mellem 20 og 30 Millioner Dollars, der saaledes er tilfaldt en Stat, hvis Befolkning aldrig har beløbet sig til 2 Millioner, og hvoraf 3 Fjerdedele har bestaaet af Indianere, som ere blevne udelukkede fra Delagtighed i denne Indtægtskilde. Den gamle Verdens udpinte Algerland tiltrængte denne Gjødning, og Landmændene har betalt med høie Priser den Vare, som det ikke har kostet Peru Noget at frembringe. Resultatet af denne Indtægtskilde viste sig i en

Fortsettelse af den Overdaadighed, som tidligere Generationer havde hengivet sig til paa den Tid, da Solvet strømmede ned fra Bjergene. Den peruanske Regjering tillod sig et letfindigt Sløseri med Statens Midler i Stedet for at forvalte dem med Omonomi, hvoraf Folgen blev, at Landet ved Udgangen af sidste Krig med Chili fandt sig uden Revenue og med en Gjæld af 250 Millioner, som det ingen Udfigt har til at kunne betale.

Selv nu, berøvet Indtægterne af Guano-leierne, kunde den peruanske Stat have haft en anden Rigdomskilde i de Salpeterleier, som findes i de sydlige, ørkenagtige Kystegne; men ogsaa disse har Chili bemægtiget sig. Hele Kysten mellem den 23de og 25de Bredegrad frembyder en sammenhængende Masse af dette værdifulde Mineral, som finder en udstrakt og forskelligartet Anvendelse, og hvis commercielle Værdi er 40—60 Dollars pr. Ton. Disse Leier blev opdagede i 1833 ved et rent Tilfælde. Opdageren var en forloren gammel Engelskmand ved Navn George Smith. Det er umuligt at vide, hvormeget der indeholdes i disse Leier, men Mænd, som har underkastet Landet en kyndig Undersøgelse, har afgivet den Mening, at Driften kan fortsættes efter samme Maalestok som nu i 8—10 Aarhundreder.

Under et Dække af Flyvesand findes en Størpe af Ler 3—5 Tommer tyk. Derunder er et Læie af Salpeter af 3—6 Fods Dybde. For mange Aar siden, da Leiernes Værdi endnu ikke var tilstrækkeligt kjendt, slog Privatmænd sig ned paa disse Steder og i Henhold til de selvskabte Love, som gjælde i alle Settlementer, hvor der drives Miner, blev Hvermand tildelt sin "claim". Omfider fandt den peruanske og bolivianske Regjering det betimeligt at sætte en

Stopper for denne Trafik, men ikke for der allerede var udbundet nok Salspeter til at forsyne Markedet for lang Tid. Driiftsomfoftningerne ere ikke fynderlig større end Omfoftningen med at grave et Dige i almindelig Verbund, og Afstanden til nærmefte Havne er 15—20 Mile.

I raaf Tilftand bliver Salspeteret udfibet for at bruges fom Gjødningstof, men der er ogsaa Fabriker langs Kysten, hvor Naafstoffet renses til kemifk Brug. Denne Krenselse foretages ved Kogning i Vand. Urenhederne ftige op og ftummes af, og den rene Salspeter affætter fig i Kryftaller. Vandet indeholder endnu Jodine fom udvindes ved Destillation; det er et Chemical, fom har adftillig medicinff Anvendelse.

Salspeteren udfibes i Sætte paa 100 Pund og Jodinen i Kar af haardt Træ dækket med Læder. Produktet gaar hovedfagelig til Europa, kun en ringe Mængde indføres til de Forenede Stater. Squique, Bisagua og Antofagasta ere de Havne, fom ligge i kortest Afstand fra Leierne, og der finder man Skibe tilhørende alle Europas Nationer; men Produktionen kontrolleres af et Monopol, idet Producenterne har flaaet fig sammen for at holde Prisen oppe.

Det var dette Produkt, fom foranledigede Krigen mellem Chili og Peru. Chili onffede at erhverve dette rige Territorium, hvoraf en Del tilhorte Bolivia en anden Del Peru, og fandt en Skingrund for Fiendtligheder i den bolivianff Regjerings Paaflag af en Exportafgift af 10 Cents pr. hundrede Pund. Et chilienff Firmas, fom havde Salspeterværker i Antofagasta, negted: at betale Afgiften; den bolivianff Regjering lagde Beslag paa Værkerne og var i Begreb med at udbyde dem til Auktion, da et chileff Krigsstib lob ind i Havnen

og landede en Styrke for at forsvare Firmasets Eiendom, og hermed var den Krig begyndt, fom kostede Bolivia dets hele Kystterritorium og Peru dets fyndligfte Provinds.

Den chileff Regjering har efter Tiltrædelsen af den nye Befiddelse lagt for Dagen sin Konsekvens ved at paalægge en Exportafgift af \$1.25 pr. hundrede Pund Salspeter, og Firmaet Hicks & Co., fom foranledigede Krigen ved at negte at betale en Afgift af 10 Cents, har nu al Grund til at beklage sin Bægring.

Det for Menneffeheden nyttigste af Perus Naturprodukter var Quinine, et medicinalt Stof, fom udvindes af Cuchonatræets Bark. Træet blev først opdaget af en Francisfanermunk paa Erobringens Tid og blev kaldet Cinchona til Ære for Grevinden af Cinchona eller Chinchon, hvis Ægteskelle var en af de tidligste spanske Vicekonger af Peru. Hun bragte Barken til Spanien fom et Middel mod Feber, og ingen Medicin har været anvendt i faadan Mængde og med faadant Held af den lidende Menneffehed.

Den hele Forsyning fom for i Tiden udelukkende fra Peru, hvorfor Droguen kaldtes peruvianff Bark; men senere blev Cinchonatræet fundet i Skovene langs hele Andesfjæden og afgav i 3 Aarhundreder en af de væsentligste Exportartikler fra Sydamerika. Forsyningen har aftaget betydeligt ved Delæggelsen af Træerne; man brugte nemlig at fælde Træet og flaa Stammen og Grenene. Nutildags ere Skovene fredede ved Lov, og det er kun tilladt at tage en Del Bark hvert Aar af hvert Træ, hvad Naturen erstatter.

Med statsøkonomifk Fremfyn sendte England for 50 Aar siden Agenter til Ecuador, Bolivia og Peru, fom indsamlede Cuchonaplantes under Ledelse af den

berømte Botaniker Mr. Spruce; disse bleve plantede paa Ceylon, Java og i Ostindien, et Foretagende, som har haft et overmaade heldigt Udfald, og ledet til en Formindstfelse i Exporten af Cinchona-bark fra Peru, hvilken tidligere var en betydelig Indtægt for Statskassen.

Tilvirkningen af Indigo er ogsaa næsten ophørt. Ostindien og Vestindien frembringe nu en bedre Artikel end den peruanske. Indigo fremstilles ved Røgning af Indigoiræets Blade, de undertastes derefter en Gjæring; naar denne har naaet en vis Grad, gjentages Røgningen, Vandet hældes af, og det tilbageblivende Bundfald inddampes til Torhed.

Saaledes er den ene Ritte til Rigdom og Velstand efter den anden hentørret i Peru. Saalænge de flød rigelig, gav de Anledning til megen Forstyrrelse; at faa Kontrolten over de store Statsindtægter var det stadige Maal for alle Politikeres Eiterstræbelser. Det Beløb af Penge, som Regjeringen er bleven bestjaalen for, lader sig ikke beregne, ligesaa lidt det Antal af Menneskeliv, som er blevet ofret for at vinde den Leilighed til at stjæle, som Besiddelsen af Magten frembød. I de 300 Aar, Landet var under Spanien, havde Peru 43 Vicekonger. Siden dets Uafhængighed i 1824 altsaa i en Periode af 60 Aar har Styrrernes Antal været 65. Da en af disse hævdede sin Stilling i 12 Aar, bliver der altsaa 64 forskellige Administrationer at fordele paa 48 Aar. Landets Historie frembyder en uafbrudt Række af Plyndring og Revolution, lige siden Pizarro gav det første Exempel.

Nu da Peru er blottet for Alt undtagen Solminerne og Sukkerplantagerne, burde Landet kunne nyde Ro, om det end maa være forbi med tidligere Dages sorgfrie og overdaadige Tilværelse. Det vilde fordre Flid og Kraft at bringe fordums Velstand tilbage; men den nulevende Generation besidder ingen af Delene. Peruanerne ere i Begreb med at gjenemgaa en lignende Stole som Sydstaternes Plantageeiere efter Negernes Emancipation. De maa begynde fra nyt af. Tidligere levede Folket paa Statskassens rigelige Indtægter af Salg af Guano og Salpeter og af Solminernes Produkt, men nu, for første Gang i Landets Historie vendes Forholdet om, og Regjeringen bliver sølt som en Byrde. Man har gjort et forgjæves Forsøg med Papirpenge. De først udstedte saataldte Incaer er fuldstændig værdiløse og noteres i Lima for mindre end Sydstaternes Sedler i London. Det nuværende Circulationsmedium, Papir Sols ere værd 5 Procent af den Værdi, de lyde paa, og kan ikke holdes oppe meget længere. Der er 90 Millioner af dette Stof, som skal indløses, fraregnet Incaerne, som Ingen tager imod længere. Dertil kommer en Statsgjæld af 250 Millioner Dollars.

Der frembyder sig her et internationalt Spørgsmaal af vanskelig Art. Ved Stiftelsen af Statsgjælden blev Revenuen af Guanosalget givet som Sikkerhed. Nu har Chili faaet Guanoen; har denne Stat ogsaa overtaget Forpligtelsen? Peruanerne tror, den paaligger Chili.

Om Sandhed og Sandhedsjogen.

Fire Foredrag af Jens Greve, Kand. theol.

(Fortsættelse.)

Men lad end være, at der kan være den, som slipper noksaa vel fra Magelighedens Anstødssten, — Energiens er nu saa ulige fordelt i denne Verden; — er det saa lige sikkert, at han ogsaa slipper godt fra *Fordommenes*? Naturlig Tilboielighed, Opdragelse, Bane, Livs-udvikling, historisk Udviklingstrin, — endog klimatiske Tilstande vil man jo nu have med, — over ikke alt dette sin Indflydelse til at begrænse og hilde vort Blik og hindre os fra at se Sandheden hel? Og hvem af os kan gjøre sig fri fra disse forstyrrende Forudsætninger? — Saa hænder det vel, at man har levet sig ind i vis Tankegang, som flere af disse Forudsætninger eller de alle tilsammen have fort En ind i, men Tankegangen kan ikke bringe Tilfredsstillelse; den skaffer ikke noget trygt Hvilepunkt, og den kan ikke tænkes tilende, saa den bringer et bestemt Resultat. Man ligger og tygger saa længe paa den, indtil man opgiver det Hele og begynder at se sig om efter et andet solidere Standpunkt; man begynder at skjønne, at Tingene maa tages paa en helt anden Maaade. Men Tanken er som en Strikke; den slipper ikke, — altid og altid er man paany oppe i de gamle Tanker om ikke for andet, saa maa man da sige dem et pynteligt Farvel og overbevise sig om, at de ikke duger; saa sidder man der atter og stirrer paa disse Tanker, som aldrig fore til Maalet; man synes jo tydelig, at man ser Tanke-Bevægelsen, og folgelig maa man jo nærme sig Enden og komme til et Resultat, men Enden er altid lige fjern; det Hele var kun en paa Stedet Marsch; man er ligesaa bundet

og hildet idag som igaar. Det hele Arbejde var, i finere Form maaske, det berømte gamle, Sisyphus's Arbejde med den Sten, som altid paany ruller ned fra Fjeldets Top. Men der er en fristende Magt i slige Tanker; du forstaaer i Dag, at dette er forvendt; imorgen spræller du igjen i de usynlige men uslidelige Traade. Men eie Tanketraade sli en Magt, hvem kan saa sige, at han har brudt deres Tanker, at han staaer fri og løs fra alle hildende Fordomme, og at Tilværelsen for ham kun bestraales af Sandhedens eget rene Lys. Den, som allemest hensynsløst sprængte Fordommenes Mur og som mente sig selv at have aftastet alle Broer, blev han da ikke fremdeles et Tidens Barn? Og mon ikke Historien paa mangt et Blad skal vise os det, at en saadan ofte var allemest hildet, blændet af Fordommenes stuffende Lygtemænd.

Der er en Erfaring, som vel er gjort af hvert Menneske, som nogenstunde med en Smule Alvor har betragtet sig selv og sit Liv. Det er nu for det første dette, at Sandhederne altid stille et vist Krav, forsaavidt de berøre os Mennesker og vort personlige Liv. Om det saa ikke er andet end en simpel fysiologisk Sandhed, en Sandhed paa Sundhedslærens Enemærker, saa stiller den sit Krav, saa fordrer den Lydhighed. Og lydes den ikke, saa hævner den sig selv. Det gjør Sandheden altid. Men den Erfaring, jeg her sigtede til, var egentlig den næste Erfaring, vi saa komme til at gjøre, naar vi have mærket og forstaaet dette Sandhedens eller Sandhedernes Krav. Ja da erfare vi ofte, at vi enten i det Hele

eller ialfald for Diebliffet ikke have Lyft til at efterkomme dette Krav, og da erfare vi en Ting til, at nemlig ingen Røskats Smidighed og Behændighed kan sammenlignes med den aaleagtige Glatthed, med hvilken vi saa kunne lifte os ud ad det første det bedste Musehul og lade Sandheden staa alene igjen og passe sine egne Sager. Hvor mange glimrende Fantafibilleder, hvor mange fremkunstlede Følelser, hvor mange Vøster, man aldrig havde tænkt at holde, hvor mange Dialektikens Kunstgreb, — Forstandens klogtige Selvbesnaffelse, — ere ikke bleve anvendte for at dække disse smidige Tilbagetog. Hvor ofte fatter man ikke de bedste Forsætter for Fremtiden bare for at slippe for at handle i Diebliffet, og hvilket Menneske, der har reflekteret en Smule alvorligere over sit Liv, ved vel ikke med sig selv, at det nok baade ved en og anden Leilighed har hændt, at han har benyttet sig af det Kunstgreb, at tage en ubehagelig Sag under saa grundig og langvarig Overveielse, at naar han saa endelig skulde bestemme sig, — da var det forjent at handle. Hvor ofte har det ikke saa hændt, at i samme Dieblif, som man ved denne Selvbertalelse havde naaet frem til sit Maal, havde listet sig bort fra en Pligt, havde narret sig selv til at bryde med en Sandhedens Fordring, — i det samme Dieblif styrtede Sofismernes stolte Bygning sammen, og man vidste saa godt og saa det saa klart, at man ligetil havde lagt an paa at bedrage sig selv og med den smidigste Underfundighed ført sig selv bag Lyset. Ja man fik endda gjerne se det, som værre var, at man nemlig i Grunden den hele Tid havde vidst, ialfald delvis vidst, hvad man gjorde. Det gjør naturligvis her lidet til Sagen, om disse formentlige Sandhedens Krav havde virkelig Værd i sig selv, eller de

kun for den Enkelte havde Sandhedens Betydning; Underfundigheden bliver jo i ethvert Fald den samme. Og saa at gaa ud for at søge Sandhed med denne Underfundighedens Snog i sin Varm og slet ikke vide, hvad Tid og i hvilke Tilfælde den vil krybe frem, og saa endog dertil kjende dens aaleagtige Bestaffenhed, vide med sig selv, at trods al Paapasseligheid, saa kan den, netop naar En tror at have Fyren i Klemme, paa Grund af denne aaleagtige Glatthed være gledet En ud imellem Fingrene, — det er dog vel en tragikomisk Situation, om Noget er det. Der er noget af Fortoivlelse i den Stilling.

Men nok lober det Romiste sin Vej, naar saa Frygten kommer til og lægger sit Ord med i Laget. Der skal vel ikke saa stor Røbsørfaring til, for at man nok skal maatte erkjende, at der er Sandheder, man er ræd for, eller at der er Tanker, hvis Sandhed man ikke kan med Sikkerhed benegte, Tanker, som altsaa kunne kræve en Underfølgelse, og som man paa den anden Side ikke tør se i Ansigtet, for hvilke man helst gemmer sig bort, om man blot kan finde et Skjulested. Der er den Slags Tanker, hvis Krav ere saa store, at man ved med sig selv, at disse Krav vil man ikke efterkomme, og man gyser for at maatte erkjende slige Tankers Sandhed. Der er Tanker, hvis Udseende er saa forfærdende, at man nok kan gjennerystes i sit Inderside, om Tanken stillede sig frem for En i fuld Klarhed, og hvor bævende kan vel ikke et Menneskehjerte staa ligeoverfor slige Tanker. Der er Tanker af forskjelligt Slags, som kunne være for Sindet som et brændende Saar, der er omt for selv den svageste Berøring; der er Tanker, som man kanste derfor helst holde under Laas og Lukke eller søger at holde nede ved Bomme og Stængler for

at slippe for den pinlige Angst, Synet af dem kan vække. Men Sandheden lader sig ikke fange ved et frigtsomt stehlende Sideblik; den vil nok sees helt under Dine. Og den er vel ikke nogen god Veder, som er rød for det, han skal finde, som gaar snart sagt paa Gløder af Frygt for at komme til det Resultat, som kanske netop var Sandhedens eget.

Og hvem ved vel ikke, — han være ellers saa skikkelig, saa brav og from en Mand, han være vil, eller paa den anden Side saa letfindig og holdningsløs, som man kan vente at finde Folk paa Gader og Stræder, — hvem ved vel ikke, at han bærer det i sin Barm, der i de overstyggede Timer kan stige frem som et Uhyre, for hvilket han selv maa ræddes? Hvilket Menneſke, som har seet en liden Smule ned i sin egen Naturs dunkle Grund, ved ikke, at der slumrer Vidensfaber, dæmoniske Kræfter, uhyggelige nok i sin Søn, saa uhyggelige i sine søagste Livsyttringer, at skulde en Stormdag vække dem op, vilde de røre sig i sin fulde Magt, da sloge de i Knas den hele Skude. De slumre, disse Afgrundskræfter, disse Udelæggelses Magter, og saa glider Livet kanske noksaa rolig og lunt, og man behøver ikke at lade sig genere, men ere de kanske ikke tilstede ogsaa da, naar man intet mærker til dem? Døe de ikke sin Virkning ogsaa da, om det end ster mere i det skjulte? Og ere sige Kræfter gode Forbundsfaeller at tage med, naar En for Alvor vil se Sandhedssolen skinne? Drage de med eller mod? dette er Spørsmaal, som det nok er værd at have paa det Aene.

Og saa have vi endelig endnu Et at tage i Betragtning, det Bezelvirkningsforhold, der finder Sted mellem Erkjendelse og Liv. Der kan være Sandheder, som til en vis Tid i Ens Liv have været stærkt oppe i Ens Bevidsthed, Tanker,

som have rørt saa vidt stærkt ved Sjelestrengene, at de have faaet adskillig indgribende Betydning for Ens Liv. Saa gaar Tiden hen; lidt efter lidt svækkes Indtrykkene, lidt efter lidt glider Livet umærkeligt ud af det Spor, hvori det ved dem var ført ind, og hvordan er det saa med den erkjendte Sandhed? Godt og vel, om den ikke er helt og holdent glemt; godt og vel, om man ikke nu med Samvittighedsuroens Fanatisme er den Jvrigste til at fornegte og bekjæmpe den. Men selv om ikke det er Tilfældet, vil den ikke staa for Bevidstheden som maaste en skjon Drøm, man engang havde haft, eller en Tanke, som nok Forstand og Husommelse kjendtes ved, men hvis Magt var brudt, hvis vækkende værmende Virkning man ikke længer mærkede noget til? Men i en saadan Tilstand er ikke Sandheden Ens Eiendom; thi Sandhedserkjendelse er ingen blot Forstandens og Husommelsens Sag; Sandhedserkjendelsen er en Livsmagt. Vil ikke den, som saa vækkes igjen af Sandhedens Røst, for hvem igjen de gamle Indtryk blive levende, hos hvem den gamle Sandhed paany faar Magt, vil han ikke maatte betragte sin tidligere Tilstand som en Slovhedstilstand, i hvilken den levende Tanke var bleven som en uklar Aelse, en dunkel Drøm, eller en forgyemt og forglemt Ting; nu først stod den igjen klar og levende for hans Bevidsthed og var bleven optagen paany som et Led af de erkjendte Sandheder. Aene et Liv i Sandheden kan bevare Sandhedernes Liv. — Men Tanke bygget paa Tanke, det er Sandhedens Art; Erkjendelse vorret ud af det Erkjendte, saaledes bygges den Bygning op; hvoreledes kan man da gaa fremad fra Klarhed til Klarhed, naar det Erkjendte ingen Magt længer har, naar den vundne Erkjendelse er bleven et koldt

afbleget Tankens Skyggebillede, en Drøm, en Aelse blot? Nei friske Indtryk, et Erkjendelsens levende Liv, det er Sandhedens Fordring; ellers vil man aldrig finde opladt dens Dybder, vinde frem til de solbelyste Tinder, fra hvilke de vide Syner aabnes i Morgens klare tindrende Lys. Men er det saa, hvor findes da det Sjælens friske Liv, som magter at bære frem Sandhedens modne Frugter, hvor findes den Aandskraft, som tør sige sig god for at vinde op til Sandhedens friske, rene Livsluft?

Er det Ret, hvad her er sagt, — og det har dog vel Erfaringens Vidnesbyrd for sig, — da er jo en sandhedssøgende Sjæl en af de triste Steffelse paa Jorden. Trang og Længsel efter Lys og Lust, men vanmægtigt gispende i Mørkets kvalende Dunster. Gjerne kan han sukke med Digterens Ord: „Herre Gud! Slig ser en Himmelstormer ud!“

Det er maaske triste Resultater, vi komme til, men Sandheden fremfor Alt. Og i dens Lys se vi det bekræftet, hvad jeg i forrige Foredrag antog, vi efter et Blik udover Verden maatte anse for rimeligt, nemlig, at der maa være noget i Stykker med Hensyn til Menneskenes

Forhold til Sandheden. Vi se Udskilligt nu af Grundene til den bedrøvelige Steffelse, i hvilken Verdenslivet viste sig for os; vi se Udskilligt af de Hindringer, over hvilke de søgende Aander komme til at snuble. Ja tør vi ikke sige det, og tør vi ikke vente at faa Medhold i den Aastand, at under slige Vilkår er Arbeidet for at naa frem til Sandhed fornødvendig der, hvor det allermeget tiltrænges, hvor der allermeget ligger Magt derpaa, i de store Livsspørgsmaal, et haabløst Arbejde? Gaves der her ikke nogen anden Maade at komme frem paa end denne ved egen Kraft at sprænge Hindringerne, ved egen Kraft at bryde sig en Vej, da kunde vi gjerne opgave Sagen med det Samme. Da blev vort Liv ifkun Fortvivlelse tilhøbe, og vi kunde jo ligegodt da prøve at bedøve os selv i Nydelsernes Rus, hvis overhovedet det var Umagen værd.

Der maa her andre Kræfter til; som ere Vanskelighederne vorne; der maa Kræfter til, som formaa at ophæve vor Vanmagt; der maa Kræfter til, som intet Menneske har i sig, om der skal være Tale om, at Maalet skal kunne naaes, Opgaven kunne løses, Menneskeaanden vinde frem til Sandhedens Helligdom.

Om Trinitatisfesten og Trinitatisføndagene.

Pinsefestens Oktave og Efterfest er den saakaldte Trinitatis- eller Heligtrefoldighedsføndag, der høitideligholdes til Ære for den hellige Treenheden. Medens Kirkeaarets øvrige Føst dage alle minde om historiske Begivenheder, og de tillige ogsaa fremstille Kristendommen som en guddommelig Aabenbaring, saa har hver Føst sin egen Troeslærdom, der knytter sig til

Begivenheden, og de ere saaledes ikke blot historiske Mindedage. Trinitatisfesten gjør derimod en Undtagelse derfra, idet den ikke har noget historisk Minde, men er Føst blot for Dogmet om Treenheden, der er Kristendommens Grundlære. Trinitatisfesten ligesom samler de 3 kristne Hovedfester: Julen, Fødens Føst, Aaasten, Sønnens Føst, og Pinsen, Aandens Føst. At den ikke er

knyttet til noget Minde, maa ansees som Grunden til dens sildige Indførelse, og at den i Begyndelsen mødte saa megen Modstand. Den er nemlig den yngste af alle vore Kirkefester, og indførtes først i Midten af det 12te Aarhundrede. Men allerede paa et Kirkemøde (Lateranconcilium) i 1179 erklærede Pave Alexander sig bestemt mod dens Helligholdelse, og paa samme Tid ivrede en Abbed Potho i et Skrift (de statum domus Dei & colesiae) meget heftigt imod denne Fest, som man i hans Tid begyndte at helligholde i adskillige Klostre, og dadler dette som en utidig Myhedshyge. Kirkeskribenten Durandus fra det 13de Aarhundrede omtaler den som en Fest, der vel holdtes paa de fleste Steder, men for hvis Helligholdelse endnu Mange vægrede sig. Først i det 14de Aarhundrede blev den (1334) almindelig anordnet af Pave Johan XXII. Den er derfor eiendommelig for Vesterlandene; den græske eller østerlandste Kirke har derimod aldrig optaget denne Fest. Grækerne fejre paa Pinsen Oktave Allehelgens-Fest.

I Begyndelsen holdt Nogle Trinitatisfesten paa den sidste Søndag i Kirkeaaaret — Søndag før Advent — Andre paa en Søndag senere end vi nu har den, for at bevare Pinsesøktaven. Ved Trinitatisfestens Mangel paa historisk Anledning synes der heller ikke at være nogen Grund til, at den netop skulde holdes paa den Dag. Durandus anfører imidlertid følgende som Grund til, at det nuværende Tidspunkt blev almindeligt, nemlig: Pinsen er den Helligaands Fest, Paaften er Sonnens Fest; man betragtede da Julen fortrinlig som Faderens Fest, fordi det er Faderen, som paa denne sendte Ordet i Rødet. Efterat vi altsaa har haft en Fest for hver enkelt af de tre Guddommens Per-

soner, skal vi nu have en Fest for den hellige Treenhed for at bevare Enheden i Treheden. Ved Reformationens Indførelse mod Trinitatisfesten stor Anseelse og udmærkedes ligesom de tre store Høitider, men det synes senere, som om man ikke har villet indrømme den Rang blandt disse.

Da Læren om Treenheden er et af vor Troeslæres mest uudgrundelige Mysterier, saa er det vel muligt, at de kirkelige Læreformer er den bedste Fremstilling deraf, som Menneskene forstaar at fatte. Men dog bliver dette Dogme altid et uudgrundeligt Mysterium for Menneskeaanden. Dette antydes ogsaa i Dagens Epistel (Rom. 11, 33—36) „O Rigdoms Dyb baade paa Guds Visdom og Kundskab, hvor uransagelige ere hans Domme og hans Veie usporlige“ o. s. v. Evangeliet (Joh. 3, 1 fg.), Jesu Samtale med Nikodemus om Gjenfødselen, synes ikke oprindeligt at være valgt for Festens Skyld, da denne Fest jo ogsaa er meget yngre end Valget af Textene. Grunden til, at man har valgt dette Evangelium paa denne Fest, er denne: De, der af forskjellige Grunde ikke havde kunnet modtage Daaben Lørdag for Paaften, eller Børn, der var for sildigt fødte dertil, bleve døbt Lørdag før Pinse, der var den tredje store Daabstid. Paa Søndag efter Pinse toges da Hensyn til disse, ligesom til de andre nydøbte Søndag efter Paaften, og derfor var Evangeliet om Gjenfødselen passende. Kirkens Mening er ikke den, at denne Festsdags Prædiken skal udvikle Lærdommene selv, derfor har man heller ikke valgt saadanne Skriftsteder til Perikoper, i hvilke Treenhedslæren selv indeholdes; det er derimod Kirkens Mening, at Lærdommene om Treenheden skal forbeholdes den theologiske Skole, medens de kirkelige

Betragtninger paa denne Dag minde os om, at dette store Mystorium skal troes efter Skrifterne, skjønt det hører til Guds uransagelige Dybheder.

Hvor vigtig den saa sent opstaaede Fest blev, sees deraf, at de øvrige Søndage i Kirkeaaaret indtil dets Slutning efter den blev kaldt *Trinitatis* søndage. Disse Søndage har ikke den historiske Sammenhæng og Orden, som Festsalvaaret (Julens, Paastens og Pinsens Freds), men de sprede sig over de forskellige Forhold og Stillinger i Menneskelivet, og Evangelierne fremstille den kristelige Læres Udvikling, omtrent som Saliggjorelsens Orden foregaar i Mennesket.

Ligesom alle bevægelige Fester retter Trinitatisfesten sig efter Paasten, og Trinitatis søndagens Antal kan derfor være forskjelligt. Efter astronomisk Beregning kan Paasten allertidligst komme den 22de Marts og allersidst den 25de April. I første Tilfælde er der 27 Trinitatis søndage, i sidste Tilfælde kun 22.

I Lighed med, hvad der finder Sted ved Søndagene før og efter Paaste, har det fra gammel Tid været Skik, og er endnu sedvanlig blandt Katolikkerne, at benævne hver enkelt Trinitatis søndag efter Begyndelsesordene til den saakaldte Messieindgang (*introitus missæ*), der i Messiebogen var forestrevet for Dagen. De latinske Ord, hvormed Søndagene benævnes, er saaledes Begyndelsesordene til de katholske Messer, som hører til disse Søndage: Søndagslektionens latinske Begyndelsesord eller Indhold.

Med Trinitatis søndag slutter saaledes Winterhalvaaret eller Kirkeaarets Festcyklus, og Sommerhalvaaret begynder. Vi kunne imidlertid ikke her gennemgaa de enkelte Søndage og den almindelige

Betragtning, som har gjort sig gjældende ved Valget af deres Perikoper.

Den eneste Fest i hele Trinitatistiden er *Allehelgensdag*, der skrives sig fra det 4de Aarhundrede. Den holdtes først — som nævnt — paa Trinitatis søndag, senere den 12te Mai, men fra Aar 731 paa den 1ste November til Tre for alle Helgener og Martyrer. Men fra 1770 henlagdes den i den dansk-norske Kirke til 1ste Søndag efter 1ste November, hvorved den er bleven mindre bemærkelig.

Tidligere fejredes — ogsaa i de evangeliske Kirkeafdelinger — Fester for Maria, for Apostlerne, for Martyrerne og Englene. Af Martyrfejer har vi endnu tilbage *St. Stefanus's Dag* som 2den Juledag, medens *Allehelgensdag* ingen saadan er. Kirkeritualen forordner en Martyrfeje i *Johannes den Døbers Dag* (*St. Hans Dag*), og en Engelfest i *Mittelsdag*. Men ved Forordning af Struensee i Aaret 1770 blev disse tiligened *Maria Besøgesdag* og *Maria Bebudelsesdag*, samt *Allehelgensdag* henlagt til de nærmeste Søndage. Efter denne Festreduktion bestaar — med nævnte Undtagelse — hele vort Festsystem blot af virkelige Kristusfejer.

Forordningen af 26de Oktober 1770 byder: Følgende Festsdage skulde aldeles ophøre: 3die Jule- Paaste- og Pinsedag, Helligtrekongersdag, *Maria Kæmpesdag*, *St. Hans Dag*, *Maria Besøgesdag*, *Mittelsdag* og *Allehelgensdag*; dog skal den sidste Dags Læser og Bønnen for Reformationen forklæres og læses næste Søndag efter 1ste November. *Maria Bebudelsesdag* skal henlægges til 5te Søndag i Faste, og dens Evangelium og dens Text til Aftensang da læses og forklæres." Som Grund anførtes, at „disse's Anordning vel kan

have et gudeligt Dømmemærke, men de ere dog mere bleevne anvendte til Lediggang og Laster end til sand Gudsdyrkelse, hvorfor det er bedre, at de efter andre protestantiske Landes Exempel blive anvendte til Arbejde og nyttig Gjærning."

Bed samme Forordning blev ogsaa Taksigelsesfesten for Dæmpelsen af Ildbranden i Kjøbenhavn den 23de Oktober afføstet, og dens Bøn skulde læses næste Søndag. (Mgbl.)

Lotti.

Skizze af May Bernstein.

Oversat for „Bergens Aftenbl.“

Er du glad i Børn? Dersom du ikke er glad i dem, da kjender du dem ikke, og du har da en aldeles feilagtig Mening om dem.

Der er f. Ex. den lille Lotti, et smukt Barn, med sit løse, lange Haar, som hun bestandig kaster saa utaalmobig hid og did, hvergang hun ryster paa sit lille Hoved, — med sine dybe, mørke Dine, der har en speciel Dygtighed til at finde frem gjemte, søde Sager, — med sin røde lille Mund, som de søde Sager smager saa godt, og som fortrækker sig til Surmulen og Graad, naar man ikke vil give hende dem.

Allsaa — vilde Enkelte sige — et uartig, utaaaleligt Barn!

O nei! Kun et barnligt Barn, ganske som det skal være. Den gode Gud ved nok, hvorfor han har indrettet det saa, at Børn netop er — Børn, manges Gang er de rigtignok uartige og gjerne nasser og gjerne spørger.

At spørge, det forstod Lotti; deri fandt hun Fornøielse; hun vilde vide Alt. Hun spurgte bestandig. Ofte afventede hun slet ikke Svaret; thi før det kom, faldt hende allerede noget Andet ind. Da pludrede hun bestandig væk, bestandig væk, men man hørte det gjerne. Hun var elskelig og forstandig.

Saa forstandig var hun vistnok ikke,

at hun jo var ængstelig ved under Tordenveiret at være alene i Barneværelset.

Hendes Mama var gaaet ud strax efter Bordet, i Besøg; Pigen var heller ikke tilstede. Det lignede og tordnede i Et væk.

Med et Gble i venstre Haand — det slap hun ikke trods al Ængstelse — tilstede hun sig ud af Stuen, gennem Dagligværelset, hen til det Værelse, hvor hendes Papa altid strev.

Han strev ogsaa nu. Det var et Afstedsbrev — Afsted med Livet. Han var en rig ung Kjøbmand. Men Alt var forbi for en Time siden. Han havde villet hjælpe gode Venner. De gode Venner havde loiet for ham, hans Rigdom var borte. Paa Bordet foran ham laa Telegrammet, som sagde ham, at han var bleven Betler. Derfor var han, uagtet sine tredive Aar, nu ikke ung mere. Paa en Time var han ældet, som efter Arrækker, brudt, færdig med Livet, en Ddng. Som et tabt Paradis laa Fortiden bag ham: hans lykkelige Liv med Hustru og Barn! Hans unge Hustru, som aldrig havde kjendt til Sorgen, og som han havde forespeilet en Tilværelse fuld af Solskin, — hun skulde nu lære at kjende Glendigheden, Fattigdommen, Stammen!

Stammen! thi Verden tilgiver ikke, at

en rig Mand bliver fattig; den forstøder ham, den fjender ham ikke mere. Og endelig han, som af „et godt Hjerte“ saa letfindig havde givet Alt hen — hvem vil tro dette om ham? Man vil sige: Han er en Bedrager, han maa være en Bedrager. Man vil foragte ham.

Og om Verden tilgav — kunde han da tilgive sig selv? Kunde han sige til sin intet anende Hustru: find dig i at lide Nød, bær Alt for min Skyld? — Var han, som just berøvede hende Lykken, Offeret værd?

Det forvirrede hans Tanker, det drev ham lige ind paa Døden; derfor skrev han Afskedsbrevet. Han pinte sin Hjerne for at finde de rette Ord, at sætte ud fra hinanden for sin Hustru, hvorledes Alt var gaaet til, og bede hende om Tilgivelse. Ved Siden af Papiret, paa hvilket han skrev, laa Vaabenet. Saasnart han havde endt Brevet, vilde han gribe det, og da —

Da saa han en liden Haand paa Pistolen. Han havde paa Grund af Stormens Rasen ikke hørt Barnet træde ind, — nu holdt han forstrækket dets Haand fast.

„Hvad vil du?“ spurgte han med haard Stemme og bortvendt Ansigt. Han kunde ikke se paa Barnet, som han var i Begreb med at gjøre Faderløs.

„Jeg er saa bange,“ sagde hun, „det lyner saa fælt; jeg vil blive hos dig.“

Han svarede ikke, men skrev hurtig videre. Han kunde altid senere sende Barnet bort, og da —

„Pappa“, sagde hun, „hvad er dette her?”

„En Pistol — at styde med.“

„Ligejom den, Willi har faaet af Jesusbarnet?“ (Willi var Maboens Barn; hans Træpistol var en Julegave.)

„Ja. Men vær stille, lad mig skrive.“

Dog det bragte hende ikke til at tie længe.

„Papa“, begyndte hun igjen, „har du ogsaa faaet den hos Jesusbarnet? Styder du ogsaa med den?“

Han gav intet Svar. Han skrev og skrev.

„Papa, hvem tordner saa bestandig?“

„Den gode Gud,“ sagde han — og skrev.

„Ved du, jeg vil bede den gode Gud, at han skal holde op, for det er saa skrækeligt!“

Hendes Læber bevægede sig sagte.

Da spurgte hun igjen: „Papa, naar er det den gode Guds Fødselsdag? Jeg har lovet ham noget til Fødselsdagen, dersom han holder op.“

Han skrev videre, skrev om et odelagt Liv, Dødskaaler og Fortvivlelse, medens hans Barn stod ved Siden af ham og pludrede.

„Papa, har den gode Gud ogsaa Børn? Men de maa saa nydelige Ting til Jesusbarnet! Den gode Gud har vel mange nydelige Ting, ikke sandt? Papa, ved du ikke, hvor Storsten bor? Jeg har spurgt Mama, men hun siger, han bragte mig og var strax igjen borte, langt borte. Jeg skulde have lyst at se ham engang. Willi siger, han har seet ham. Men han ved ikke, om det ogsaa er min Storf.“

Endelig vilde hun bide i Æblet. Da faldt det hende ind, at hendes Mama havde forbudt hende at spise uskrællede Æbler. Hun lagde den lille Haand paa den Skrivendes Arm og holdt paa den:

„Na, skræl Æblet for mig!“

Han vendte sig heftig om og vilde skjænde. Men da han saa de trofaste Dine se op saa bønfuldende, havde han ikke Mod dertil. Han tog sin Lomme-

kniv og begyndte at skrælle Æblet. Lotti saa paa.

„Hvorfor har Æbler Skal? Først la-der Gud dem vore saadan, og saa skal jeg dog ikke spise Stallen med. Hvorfor er den da paa? — ikke sandt, for at de ikke skal fryse?“

„Jovist, naar det er koldt om Vinteren,“ svarede han og gav hende det skræl- lede Æble tilbage.

Hun vilde hun igjen bide i det, men betænkte sig atter og spurgte først: „Har du Lyft paa lidt af det?“

Da kom det over ham; han trak hende til sig, løftede hende op paa Skødet og bedækkede hendes Ansigt med Kys. En- delig, endelig kunde han græde! Hun troede, han var bange for Tordenveiret; da blev hun igjen ængstelig, og hendes Taarer begyndte ogsaa at flyde.

„Åh, det er saa skrækkeligt!“ hvidstede hun, „du maa ogsaa love ham Noget, at han holder op.“

„Hvad skal jeg love ham, Lotti?“

Hun kunde i Diebliffet bare erindre det, som hun altid lovede, for at standse Forældrenes Brede: „Sig ham kun, at du vil være rigtig god.“

Det traf i Hjertet, — at være god! Flygte fra Livet, forlade Hustru og Barn — var det at være god? Han svarede ikke.

„Har du sagt det til ham?“ spurgte hun efter en liden Stund. Og da der netop kom et intenst Lyn: „Sig det dog til ham!“ trængte hun paa, og i vøgende Angst begyndte hun selv at bede, hvad der netop faldt hende ind, sin Aftenbøn.

„Jeg er træt og sove vil,
Luffter mine Dine til.
Se, o Fader, venlig ned
Til mit dunkle Hvilested.“

„Fader!“ gjentog det i hans Hjerte. „Du er en Fader, dette Barns Fader, som i tillidsfuld Omhed bøier sig ind til

dit Bryst, som venter Beskyttelse og Hjælp fra dig, men du vil gaa fra hende, aldrig vil du vaage over hendes Seng, aldrig vil du vaage over hendes Slummer; og hvad der end kommer, Lykke eller Ulykke, hun vil ikke have nogen Fader — dog, er dette ikke bedre, end at maatte se paa, hvordan hun voger op i Fattigdom og Savn?“

Han greb igjen efter Pennen.

„Naar kun Mama var her!“ sukede Barnet, „ikke sandt, Papa, naar Mama er her, er du heller ikke bange?“

„Sikkert ikke,“ sagde han af inderste Sjel. Hvad skulde han frygte, naar hun var hos ham, hans trofaste, el- skende Hustru, beredt til at bære Alt med ham?

Igjen et Lyn og et Tordenbrag. En Morgenbøn, som hun havde lært udenad, faldt hende ind, og hun fremsagde den, som om hun foredrog et Digt, halvt sngende, idet hun betonedes hver enkelt Stavelse:

„Kjære Gud, paa denne Morgen
Signe du min Far og Mor,
Og for dem at fri fra Sorgen
Lad mig blive god og stor!“

„Og hør nu op!“ fortsatte hun. Da lagde hun sit lille Hoved ind til Faderens Bryst. Men han spandt Tanken videre: „Og for dem at fri fra Sorgen, lad mig blive god og stor.“ Behøves der intet videre til Lykken? Elskende Forældre, et godt Barn — er det Alt? Er det allerede Lykken?

Og i hans Hjerte svarede en sagte Stemme: Det er Lykken.

Og Verden? talte det fra det usuld- endte Brev. Fattigdom og Savn? Kan du være lykkelig, trods alt dette?

Den sagte Stemme sagde igjen: Det er Lykken. — Saa talte og stred det i hans vantroe Hjerte.

Lotti var imidlertid, endnu bestandig

med Blet i Haanden, sovnet ind. Hun
 hvilede ved hans Bryst; han kunde ikke
 røre sig uden at vække hende, følgelig
 kunde han heller ikke skrive videre.

En lang, tung Time forløb. Tor-
 denveiret trak bort; Solen kom. Og
 med den — hans Hustru.

Da hun viste sig i Døren, pegede han
 paa Lotti, lagde Fingeren paa Læberne
 og rakte hende stiltiende Telegrammet og
 Brevet.

Hun blev bleg og saa spørgende paa
 ham.

Da lyfte det i hans Dine; hans Mund
 boiede sig kyskende ned til Lottis Pande.
 Hun forstod det hellige Løfte og traadte
 hen til dem og lagde sin Haand paa
 Barnets Hoved.

Saaledes stod de, atter lykkelige, be-
 redte til et nyt Liv.

Notitser om General Grant.

En Oversigt over de vigtigste Begivenheder i General Grants Liv.

Født paa Point Pleasant, Ohio.....	27de April	1822.
Optaget i West Point Militærakademi.....		1839.
Traadte ind i Armeen.....		1843.
Forsprommet til første Lieutenant.....	8de Septbr.	1847.
Egtede Miss Julia T. Dent.....		1848.
Forsprommet til Kaptein.....	5te Aug.	1853.
Tog Afsked.....	31te Juli	1854.
Meldte sig til Tjeneste hos Gov. Yates.....	19de April	1861.
Blev Oberst af 21de Regiment Illinois. Frivillige.....	17de Juni	1861.
Udnævnt til Brigadegeneral af de Frivillige.....	23de August	1861.
Slaget ved Belmont.....	7de Nov.	1861.
Indtagelsen af Fort Henry.....	6te Febr.	1862.
Indtagelsen af Fort Donelson.....	16de Febr.	1862.
Slaget ved Shiloh.....	6te, 7de April	1862.
Indtagelsen af Vicksburg.....	4de Juli	1863.
Forsprommet til Generalmajor i den regulære Armeen.....	Juli	1863.
Slaget ved Chattanooga.....	24de, 25de Nov.	1863.
Blev Generalmajor.....	9de Marts	1864.
Angreb Richmond.....	3die Mai	1864.
Slaget ved Wilderniss.....	5te, 6te, 7de Marts	1864.
Slaget ved Spottsylvania Courthouse.....	9de—12te Mai	1864.
Gold Harbor.....	1ste Juni	1864.
Første Angreb paa Petersburg.....	17de Juni	1864.
2det Angreb paa Petersburg.....	30te Juni	1864.
Hatchers Run.....	29de Marts	1865.
Five Forks.....	1ste April	1865.
Erobring af Petersburg.....	2den April	1865.
Erobring af Richmond.....	3die April	1865.

Lee overgav sig	9de April 1865.
Udnævnt til General.....	25de Juli 1865.
Sekretær for Armeedepartementet	12te Aug. 1867.
Nomineret til Præsident i Chicago	21de Mai 1868.
Atter nomineret i Philadelphia	5te Juni 1872.
Tog Afsted som Præsident	5te Marts 1877.
Tiltraadte sin Udenlandsrejse	17de Mai 1877.
Kom tilbage over San Francisco.....	20de Septbr. 1879.
Modtaget i Chicago	12te Novbr. 1879.
Rejse til Mexico	1880.
Ny Rejse til Mexico.....	1881.
Bosatte sig i New York	1882.
Pensioneret.....	3die Marts 1885.
Døde	23de Juli 1885.

(Efter Decorah Republican.)

Følgende Gjenstande som General Grant i sin Tid har modtaget som Hædersgaver, blede den 11te Juni overgivne til Oberst Batchelder, der var sendt fra Washington for at modtage dem paa Armeedepartementets Vegne. De befandt sig i Mrs. Grants Eie ifølge Fuldmagt af W. Vanderbilt.

Skrin af mexicanisk Dux givet General Grant af Indvaanerne i Pueblo i Mexico.

Aerolit, som passerte over Mexico i Aaret 1871.

Broncevaser, en Gave fra Indvaanere af Yokohama i Japan.

Buste af Marmor givet af Arbeidere i Philadelphia.

Store Elephanttænder givne af Kongen i Siam.

Smaa Elephanttænder givne af Maharajahen af Johara.

General Scotts Portræt, malet af Page, givet af New Yorkere.

Kar af antikt Glas, en Foræring fra Prinds Koon af China.

Arabiske Bibel og koptiske Bibel, en Gave fra Lord Napier, som tog dem fra Kong Theodore af Abyssinien.

En Rifle.

Antike Cloisonne Vaser, en Foræring fra Li Hung Chang.

Antike kinesiske Porcellænavaser, givne af Prinds Koon af China.

Sværd, foræret General Grant efter Erobringen af Fort Donelson af Armeens Officerer og brugt af ham indtil Krigens Slutning.

Sværd givet General Grant ved en Udstilling i New York.

Chattanooga - Sværdet, givet af Borgere af Joe Davis Connty, Ill., (Galena), efter Slaget ved Chattanooga.

Romerst Staal og Mugge.

Spisefeddel graveret paa Sølv fra Afstedsmiddagen i San Francisco.

Spisefeddel graveret paa Sølv fra Festmiddagen i Paris.

Horn- og Sølv-Snusbaase.

Fyrstikæste af Sølv brugt af General Grant.

Bord af Guld, modelleret efter det Bord i Mc. Vains Hus, hvorpaa General Lee underskrev Kapitulationsbetingelserne, givet af forhenbørende Soldater i den confedererede Armee.

Eigarfutteraler af Guld, en Gave fra Kongen af Siam.

Guldstaftet Kniv fra Minearbejdere i Idaho Territorium.

Murste af Sølv brugt af General Grant ved Nedlæggelsen af Grundstenen for det nationalhistoriske Museum i New York.

Kniv fabrikeret i Cheffield for General Grant.

General Grants Guldpæn.

General Grants Feltskikkert.

Et Broderibillede fremstillende en Hane og en Høne, en Forøring fra japanesiske Borgere.

Fjernknappet Stof af Material fra Krigsskibet Merrimac.

Sølvknappet Stof af Lømmen fra Fort Sumter.

Guldknappet Stof af Træ fra Fort Duquesne i Pennsylvania.

Guldknappet Stof til Minde om General Grants Humanitet under Krigen.

Guldknappet Stof, som har tilhørt Lafayette, en Forøring fra Damer i Baltimore.

En Brigadegenerals Epauletter, baarne af General Grant ved Belmont, Fort Donaldson og Shiloh, og en Generallieutenant's Epauletter, baarne af General Grant under Felttoget mod Richmond, Petersburg og Lees Armee.

Udskaaren Træstok fra Sir Walter Scotts Gods.

General Grants Uniform som General over de Forenede Staters Armee.

15 Knapper tagne fra hans Uniform af Mrs. Grant efter forskellige Slag.

Gattedekorationer brugte ved Belmont og Fort Donaldson.

Guldmedalie fra Kongressen for Abningen af Mississipp.

Guldmedalje fra Philadelphia.

45 Medaljer i Guld, Sølv og Bronze.

6 lange flade Kasser med Messing-Haandtag.

Lidt mere Underretning om St. Olaf's School.

Board of Trustees.

Rev. B. J. MUUS, Norway,

Rev. J. N. KILDAHL, Holden,

O. K. FINSETH, Kenyon.

Rev. N. A. QUAMMEN, Christiania.

Rev. TH. N. MOHN, Northfield,

T. BONDE, Nerstrand.

A. C. ERSTAD, Zumbrota,

A. T. BRANDVOLD, Faribault,

K. K. JUVELI, Zumbrota.

Rev. M. O. BOCKMAN, Kenyon,
 G. K. NORSVING, Holden,
 H. C. WESTERMOE, Eidsvold.

Hon. A. K. FINSETH, Kenyon,
 Rev. O. A. MELLBY, New Richland,
 JOHN THOMPSON, Albert Lea.

Officers of the Board.

Rev. B. J. MUUS, President,
 Rev. N. A. QUAMMEN, Vice-President,
 Rev. TH. N. MOHN, Secretary,
 A. T. BRANDVOLD, Treasurer,
 (Endowment Fund,—General Fund.)
 Rev. TH. N. MOHN, Treasurer, (Special Fund.)
 Rev. N. A. QUAMMEN,
 Rev. TH. N. MOHN,
 A. T. BRANDVOLD, Executive Committee.
 J. I. RINGSTAD,
 H. A. BOE, Revisors.

Faculty.

REV. TH. N. MOHN, PRINCIPAL,
 English Literature, History, Civil Government and Principles
 of Christianity.

REV. O. G. FELLAND,
 German, English Language, Political Geography, Norwegian
 Grammar, and Penmanship.

H. T. YTTERBOE, A. B.,
 Latin, Physiology and Hygiene, Physical Geography, Didactics,
 Norwegian Language and English Grammar.

A. O. NASSET,
 Geometry, Algebra, Arithmetic and Book-keeping.

MISS MARGARET O'BRIEN,
 Instrumental and Vocal Music.

MISS N. BEVER,
 Painting.

H. H. SUNDE,
 Steward.

H. T. YTTERBOE,
 Librarian.

Calendar.

Wednesday, September 16, year of 1885-86 begins. Entrance examinations 9 o'clock A. M.

Thursday, September 17, examinations concluded.

Friday, September 18, recitations begin.

Tuesday, November 3, term examinations.

Wednesday, November 4, Fall term ends; seven weeks.

Thursday, November 5, Winter term begins.

Saturday, December 19, recess begins. Christmas vacation of two weeks.

Wednesday, January 6, 1886, recitations resumed.

Monday, March 29, term examinations.

Tuesday, March 30, examinations concluded.

Wednesday, March 31, Winter term ends. Nineteen weeks.

Thursday, April 1, Spring term begins.

Tuesday, June 9, examinations begin.

Tuesday, June 15, examinations concluded.

Wednesday, June 16, Commencement. Eleven weeks.

Rettelser.

I et Tillæg til Artikelen om Sortedøden (se forrige Bind Side 177) er anført, at der paa mange Steder i Bang kan sees at have været „Jernberk“. Dette Udtryk er vel mindre heldigt, da der dog ikke sigtes til andet end de hyppigt forekommende Spor af vore Forsædres Vedrift at udfmelte Jern af Myrmalm.

I forrige Hefte i Rebus No. 5 staar r3t, læs r1t.

Der er en stor Mængde Abbonenter, som endnu ikke har indsendt sin Kontingent for iaar; mange restere ogsaa for 1884 og mere; alle disse bedes venligst om strax at indsende Pengene, hvorefter Kvittering skal blive dem tilsendt.

Adresse:

R. Thronsdien, Box 1014, Decorah, Iowa.

I n d h o l d: Fra Vestindien. — Forsalden, men ikke fortabt. — Det peru-
anske Riges Nedgang og Forsald. — Om Sandhed og Sandhedsjægen. — Om
Trinitatisfesten og Trinitatisjøndagene. — Lotti. — Notitser om General Grant.
— Sidt mere Underretning om St. Olafs School. — Rettelser.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,

DECORAH, — — — — — IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Huder, Sælringe etc.

Decorah, — — — — — Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt Kobber- og Blisvarer, Gaardskredstaber og Vertkoi, Bygningsmaterialier, aasom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blindhvidt og Nlie.

Kobber- og Blisvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillen de bedste i Handelen. Pomme- og Stue-Uhre repareres smukt. Læt ved Post Officet, Decorah, Iowa.

T. E. Egge, NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjoder, Pantobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors Office i Courthuset, DECORAH, IOWA.

J. T. RELF.

PHOTOGRAF,

handler med Hammer, Lister, Albums, Friels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Samle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Kunstner, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Modtagemerys Drugstore, Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Colonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Endsiden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtoi,
Billed-Hammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Burlington, Cedar Rapids & Northern Ry.

Den lige Linie gennem Staten Iowa til

Steder i Minnesota og Dakota

Staar i Forbindelse med alle vigtige Vinter, der gaa mod

Nord, Syd, Ost og Vest.

Nord til Minneapolis, St. Paul og alle Steder i Minnesota, Dakota, Manitoba, Montana, Whoming og Oregon. Syd til St. Louis og Steder i Illinois, Missouri, Arkansas, Texas og alle Steder Syd og Sydøst. Ost til Chicago og alle pflige Steder. Vest til Council Bluffs, Kansas City og alle Steder i Nebraska, Kansas, Colorado, New Mexico, Utah, Nevada og Californien.

Landfogter-Billetter ere tilsalgs paa alle Coupon-Officer, baade enkelte og for Frem- og Tilbagerejse til Landmarkeder i Iowa, Minnesota, Dakota, Kansas, Nebraska, Missouri og Texas.

Faste Train med Pullmans Palads Sovevogne gaa mellem Chicago og St. Louis og Minneapolis og St. Paul, gaaende fra Chicago paa Chicago, Rock Island & Pacific-Banen, fra St. Louis paa St. Louis, Keokuk & Northwestern-Banen og fra Minneapolis & St. Paul paa Minneapolis & St. Louis-Banen.

Sovedlinien

gaar fra Burlington, Iowa, til Albert Lea, Minnesota; Muscatine-Linien fra Muscatine, Iowa, til What Cheer og Montezuma, Iowa; Clinton-Linien fra Clinton, Iowa, til Elmira, Iowa; Iowa City-Linien fra Elmira til River Side, Iowa; Decorah-Linien fra Cedar Rapids til Postville og Decorah, Iowa; Iowa Falls-Linien fra Cedar Rapids til Worthington, Minn. og Watertown, Dakota; Belmond-Linien fra Downs, Iowa, til Madison, Iowa.

Al Dventaaende sees, at næsten ethvert Strøg af Iowa, Minnesota, Dakota og Norden eller Osten, Syden eller Sydøsten kan naaes med denne Linie og dens Forbindelser.

Karter, Tidstabeller og enhver Underretting meddeles ved Henvendelse til Agenter. Billetter findes tilsalgs paa alle Coupon-Officer til alle Steder i de Forenede Stater og Kanada.

G. J. Ives,

Præsident og General Superintendent.

J. E. Hannegan,

Chief Clerk, Passager-Depot.

Cedar Rapids, Iowa.

Burlington, C. R. & N. R. R. Tidstabel for Decorah Station. Regulære Train afgaa og ankomme som følger: Train No. 52 (Passager) gaar fra Decorah kl. 1.15 Efterm. og No. 54 (Fragt) kl. 4.00 Form.; No. 51 (Passager) ankommer kl. 2.50 Efterm. og No. 53 (Fragt) kl. 8.35 Efterm.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Eahvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

Iver Larsen
 følger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
 Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
 I Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
Decorah - - Iowa.

Decorah Institut.

I Lobet af Sommerferien vil denne velkjendte Skoles Lokale blive forstørret. Høst-Terminen — 11 Uger — begynder den 31te August. Vinter-Terminen — 16 Uger begynder den 30te November.

Vi kan tilraade vore Læsere
 at købe sit Skotoi hos

L. M. ENGER,
 respektabel Skohandler,

2den Dor Vest for 1st National Bank,
DECORAH, - - - - - IOWA. U. S.

DECORAH BUSINESS INSTITUTE

tilbyder et fuldstændigt Kursus i Bogholderi og Handelsbøgening, det Bæsentligste af Regnekunsten, engelsk Grammatik og Forretningskorrespondence for \$20.00. Skriv til H. W. Rich efter en Cirkular. Institutet begynder sit 3die Aar den 31te August.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
 Office over Winnesheik County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wændling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Hjoretoier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Verksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maaneder) og for en Termin i Forhold. Kost billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

DECORAH WOOLEN MILL

har stadig tilfals en fuld Forskning af
Flaneller,
Uldtepper,
Garn,

Rashimirer o. s. v.,

Alt af eget Fabrikat.

Varerne garanteres at være udelukkende af Uld og et Fabrikat af første Sort i sit Slags.

Kom og forsig det.

John C. Duncan,

Decorah Woolen Mill, Water Street,

DECORAH,

IOWA.

F. N. EGGE,

Smedeverksted, Water Street, idt Vest, for Woolen Factory, Decorah, Iowa.

**Hestestøning, Reparation af Plouge og alle
Slags Gaardsredskaber,**

samt Alt til mit Fag hørende Arbeide udføres billigt og forførligt.